

VLADA NE MORE BITI ODSOTNA!

Mesec avgust gre h kraju in z njim tudi poletne počitnice, ki so se zlasti ob letošnji hudi vročini vsakomur še kako prilegle. Z avgustom je običajno konec tudi političnega premora, saj se v septembru praviloma popolnoma obnovi politična dejavnost. To prav gotovo velja tudi za našo slovensko manjšinsko stvarnost.

Nobenega dvoma ni, da bo v središču pozornosti slovenske manjšinske politike tudi v septembru in naslednjih mesecih predvsem zakonski predlog, ki ga je izoblikoval poslanec Maselli in je bil objavljen v tisku prejšnji mesec. V tej zvezi se popolnoma strinjamo z Izvršnim odborom Sveta slovenskih organizacij, ko v pred nekaj dnevi objavljenem poročilu pravi, da "se postavlja temeljno vprašanje, ali rimska vlada zares hoče rešiti petdeset let odprto zadevo ali pa nam postavlja past, v kateri bi celotna zadeva zvođenela".

Že samo dejstvo, da je bila za ureditev tega za našo manjšino naravnost življenjskega vprašanja izbrana pot zakonskega predloga, upravičeno vzbujata sum, kot da si hoče osrednja vlada umiti roke, češ da nje pravzaprav to vprašanje ne zadeva in naj se torej z njim ubada zakonodajna oblast, to je parlament. S takim postopkom in s takim modrovanjem pa se nikakor ne moremo strinjati, ker bi s tem dejansko priznali, da je ureditev položaja naše narodnostne skupnosti le notranja zadeva italijanske države, kar pa nikakor ne ustreza resnici. Italija je namreč podpisala vrsto mednarodnih dogovorov, med njimi zlasti Londonski in Osimski sporazum, in prostovoljno sprejela natančne obveze, ki zadevajo slovensko narodno manjšino. Do vprašanja zakonske zaščite in varstva manjšinskih pravic osrednja vlada zato ne more in ne sme biti nevtralna, temveč mora skrbeti, da se bodo spoštovale obveze, vsebovane v mednarodnih dogovorih, in izpolnile obljube, ki so jih njeni zastopniki dali in jih še dajejo tako sami manjšini kot predstavnikom slovenske države. Kar torej v zvezi s tako imenovanim Masellijevim osnutkom še najbolj pogrešamo, je aktivna vloga osrednje italijanske vlade, zaradi česar menimo, da se Svet slovenskih organizacij upravičeno sprašuje, ali morda rimska vlada "le nastavlja past", tako da bi vprašanje zakonske zaščite dejansko "zvođenelo".

Slovinci v Italiji smo že natančno povedali, kaj hočemo in kakšno varstvo si želimo. To jasno izhaja predvsem iz zakonskega predloga, ki ga je v poslanski zbornici bil vložil valdostanski poslanec Caveri. Naloga osrednje vlade bi bila, da bi sama celotno zadevo prevzela v svoje roke in parlamentu predložila ustreznega zakonskega osnutka, ki naj upošteva vsebino in duha Caverijevega zakonskega predloga. To bi bil tudi na zunaj zelo viden znak, da misli Italija resno in da se ne ponavlja to, kar je naša slovenska narodna skupnost v zadnjem pol stoletju že doživela! V to smer bi po našem moralu iti prizadevanja naših manjšinskih političnih dejavnikov po poletnem premoru.

DRAGO LEGIŠA

02 Vida Valenčič
VOJNI ZLOČINI FINANČNIH MOGOTCEV

Nova spoznanja in informacije, spomini na pogovore z drugimi mladimi, nova prijateljstva...: Draga mladim je izkušnja, ki te vsestransko bogati. (Breda Susič)

DOLGOLETNI SPORI MED LJUBLJANO IN ZAGREBOM "MRAK NAD HRVAŠKO..."

ANDREJ BRATUŽ

To naj bi bilo, po mnenju hrvaškega tiska, geslo, po katerem se pripravljala nekaka sovražna akcija Slovenije nad Hrvaško. Vse to v zvezi z znano afero krške elektrarne, ko je le-ta začasno odklopila pretok električne energije na Hrvaško, ker slednja ni še poravnala velikega dolga zanj. Potem pa še primer štirih istrskih zaselkov s hišnimi števil-

kami in skoraj detektivska mednarodna zgodba je v sredpoletnem času doživela svoj višek...

To le za potreben zunanji okvir ne samo zadnjih, ampak že dolgoletnih polemik med Ljubljano in Zagrebom zaradi različnih odprtih vprašanj, ki se nočejo in nočejo pozitivno urediti. Naj dodamo še vprašanje Piranskega zaliva in mera je polna. Medtem sta se srečala oba zunanja ministra,

Frlec in Granić, da bi vsaj v glavnem poravnala vse te spore in to na politični ravni. Strokovnjaki naj seveda skušajo rešiti vse drugo.

Treba je sicer pogledati nekoliko nazaj v zgodovino medsebojnih odnosov, to še pred življenjem obeh narodov v skupni državi, najprej SHS, nato v Jugoslaviji in končno na osamosvojitve obeh v devetdesetih letih. Gotovo segajo odnosi tudi v okvir hab-

sburškega cesarstva, čeprav tudi tu vsaj po ustanovitvi Avstro-Ogrske v prejšnjem stoletju slovenske dežele pripadajo Dunaju, Hrvaška pa Budimpešti. Naj pri tem spomnimo le še na obdobje znanega ilirizma, t.j. gibanja, ki je med južnimi Slovani zagovarjalo neko skupno kulturno povezavo, pa tudi zlasti hrvaško prednost in jezikovno nadvlado. Pri Slovencih je bil znan zlasti pesnik Stanko Vraz, ki je bil za Prešerna "Slovencev uskok", potem pa je dejansko prešel v hrvaški kulturni svet. Zlasti proti koncu 19. in v začetku 20. stoletja pa so se vezi med Slovenci in Hrvati pletle predvsem na politični ravni vse tja do znane ideje o trializmu, ki je zagovarjal nekako jugoslovansko kraljestvo v okviru habsburškega cesarstva. Skok do novih programov za skupno in samostojno jugoslovansko državo pa je kratek. Naj tu zabeležimo izjavo dr. Janeza Ev. Kreka, slovenskega političnega voditelja na razpotju dveh stoletij, ko je kar dejal: "Slovinci se moramo združiti s Hrvati na temelju hrvaškega državnega prava." (Govor na političnem shodu v Sušaku leta 1898). Krek je tu poudarjal predvsem potrebo po skupnem nastopanju dveh malih narodov za skupni večji uspeh.

Še prej je npr. slovenski pisatelj Josip Jurčič, ki je bil urednik Slovenskega naroda, v tem listu leta 1870 med drugim zapisal (ko razglablja o zvezah med južnimi Slovani in o nemški stvarnosti z upanjem, da bodo preko Hrvatov Slovenci lažje dobili srbsko podporo): "Ako bi se nam to upanje ne spolnilo, zadovoljni smo, da nam naši sedanji zavezniki Hrvatje zvesti ostanejo. Nas je vkup 4 milijone, nekoliko je že."

STRAN 4

STRAN 2

SREČANJE TREH DEŽEL V BOVCU 22. AVGUSTA

"DAJMO ŽIVLJENJU NOVO UPANJE!"

JURIJ PALJK

Letošnje tradicionalno Srečanje treh dežel, kot se imenuje vsakoletno srečanje vernikov treh sosednjih škofij, ljubljanske, videmske in krške, je potekalo pod geslom *Dajmo življenju novo upanje* in je v Bovec minulo soboto, 22. t.m., privabilo več kot pet tisoč vernikov iz treh sosednjih dežel.

Bovški organizatorji srečanja so postavili lepo okrašeni priložnostni slavnostni oltar zraven cerkve Device Marije

v Polju, cerkve, ki morda najbolj ponazarja posledice hudega potresa, ki je za letošnjo Veliko noč prizadel Bovec, Drežnico in druge vasi v Posočju. Prav odprava posledic hudega potresa in pomoč prizadetim ljudem sta bili glavna povoda za organizacijo letošnjega Srečanja treh dežel v Bovcu. Tudi geslo letošnjega srečanja *Dajmo življenju novo upanje - Dem Leben neue Hoffnung geben - Diamo una nuova speranza alla vita - Din une man a la vite*

je povezano s hudim potresom, ki je poleg hiš zamajal tudi vero ljudi v smisel življenja. Duhovni pastirji treh sosednjih dežel, kjer od vedno živijo skupaj nemško, slovensko, furlansko in italijansko govoreči ljudje, so želeli z letošnjim srečanjem vernikov dati ljudem, ki jih je prizadel potres, novo upanje v življenje, ki ima smisel, le če se vsi zavedamo božje bližine in skrivnosti božjih načrtov z nami.

03 Janez Povše
GLOBALIZACIJA IN ODGOVORNOST

03 Marko Tavčar / intervju
FRANC KORITNIK

05 Danilo Lisjak
PISMO IZ KRVAVEČEGA BURUNDIJA

05 Franc Rode
ZA RAST CIVILNE DRUŽBE

06 Matjaž Rustja / pogovor
BREDA SUSIČ O DRAGI MLADIH 1998

07 Vera Poljšak
SEMINAR ZCPZ ZA PEVCE IN ORGANISTE

07 Davorin Devetak
55. BENEŠKI FILMSKI FESTIVAL

12 Erika Jazbar / pogovor
RICCARDO RUTAR O IDENTITETI...

14 MORJE IN KRAS NA TRGU V NABREŽINI

15 IZREDNA USPEHA NAŠIH ŠPORTNIC

VSEBINA

SVET OKROG NAS

IZJAVA SVETA SLOVENSkih ORGANIZACIJ O OSNUTKU ZAŠČITNEGA ZAKONA

Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij Trst - Gorica - Čedad je na svoji zadnji seji pred počitniškim premorom obdelal Masellijev osnutek zakona za slovensko manjšino v Italiji, ki je bil objavljen pred kratkim. Odbor je ugotovil, da se osnutek v mnogočem drži skupnega predloga, ki ga je predložil poslanec Caveri, vendar se v bistvenih točkah po duhu in črki od njega oddaljuje in nikakor ne odgovarja upravičenim pričakovanjem Slovencev v Italiji.

Porazno bi bilo, če bi po toliko letih čakanja pristali na

zakon, ki ne bi predstavljal za nas nobenega koraka naprej ne na področju teritorialne zaščitenosti kakor glede dvojezičnosti in toliko bolj glede zadržanega zastopstva. Predloženi osnutek, s katerim si je vlada umila roke in ga prepustila parlamentu, predvideva, da bo za izvajanje zakona skrbel nekakšna paritetna komisija, za katero pa ni jamstva, da bi Slovenci imeli v njej zadostno težo. Komisija bi bila skoro popolnoma odvisna od deželne vlade, ki bi jo lahko blokirala po mili voji. Sam sistem komisije ne daje nobenega pravnega jamstva.

Po Masellijevem osnutku je ozemlje, na katerem velja zakon, odvisno od volje posameznih krajevnih uprav, vse do občinskih svetov. To pomeni, da država izroča pristojnost prav tistim organom, ki je doslej niso hoteli imeti in so se vedno sklicevali na Rim. Pri spornih vprašanjih glede izvajanja zakona bi vlada ne bila več sogovornik ne z manjšinskim predstavništvom ne s Slovenijo. To je nesprejemljivo.

SSO ocenjuje, da osnutek popolnoma spregleda zgodovinsko prisotnost Slovencev na manjšinskem teritoriju in pozablja, da je sedanje stanje posledica fašističnega preganjanja in povojnega zapostavljanja ter pomanjkanja pravne zaščite. Za zamudo pa je odgovorna italijanska država.

STRAN 3

KONČNO LE VRAČANJE IMETJA JUDOM

EVROPSKI EKONOMSKI MOGOTCI NA ZATOŽNI KLOPI ZARADI SRAMOTNE ZGODOVINE

VIDA VALENCIČ

Vse kaže, da je to burno poletje odgrnilo zavese, ki je skrivala sramotna dejanja pred očmi javnega mnenja. Ne gre seveda za neumno aferico "Sexgate", ki je pomembna le zaradi (ponovnega) jasnega dokaza, kako se ameriško (svetovno?) javno mnenje spreneveda in otroče osredotoča na žgečkljive zgodbe iz predsednikovega življenja, ker ni Američanov (samo njih?) nihče naučil, da imajo sveto pravico do upogleda v resnično vodenje državne barke. Verjetno najpomembnejši dogodek, kateremu smo bili priča v teh dneh, je priznanje tiste resnice, ki so jo številne evropske države tako skrbno skrivale: centralne banke in glavne zavarovalniške družbe evropskih držav so dejansko sodelovale z nacističnim režimom, v povojnem času pa se nojevsko skrivale in, kar je najhujše, razvrednotile vse, v kar so Judje verovali.

Najbolj eklatanten primer so seveda švicarske banke, ki so do konca upale, da se bodo še naprej okoriščale z življenjskimi pribranki in odvzetim imetjem evropskih Judov, ki so umrli v koncentracijskih taboriščih. Največja sramota je prav gotovo dejstvo, da so banke te urejene alpske države branile v svojih sefih stopljeno zlato zlatih zobnih oblog, brošk in raznih zlatih judovskih spominkov. To zlato pa je seveda služilo kot gorivo za vojno mašino. Če bi švicarske banke vrnile pribranke preživelim iz koncentracijskih taborišč in njihovim potomcem, bi posredno prepoznale tudi lastno vpletenost v nacistični načrt, kar se je seveda zdelo nepojmljivo. Po desetletnem odvetniškem boju, posredovanju ameriškega senata in odločilnih pogovorih med Clintonom in švicarskim predsednikom, so ti finančni mogotci morali kloniti. V naslednjih letih bodo banke morale vrniti 1,25 milijard dolarjev (približno 2.000 milijard lir) 30 tisočim starčkom in stankam, ki imajo še danes na lastni koži tetovirano številko iz časa koncentracijskih taborišč, ter vsem potomcem umrlih pod nacistično pestjo. Priznana pravica pomeni seveda dosežek za celotno svetov-

no judovsko skupnost, desetletna igra moči pa kaže na sbizoidno skrivanje pred resnico. Nemčija, z svojo zgodovinsko sramoto, je svetu dokazala, da se ne skriva (in kako bi mogla?) pred svojo krivdo in jo skuša na vse načine premleti v oblikovanju nove dobe. Ostale države pa, ki so bile tudi posredno ali neposredno vpletene v nacistično blodnjo, pa blinijo popolno odtujenost od gorja, predvsem pa od okoriščanja z judovskim denarjem. Skrivi okoliščniki so tudi v omarah francoskih bank, informativne službe pa govorijo o šestnajstih (!) večjih evropskih zavarovalniških družbah, s katerimi je veliko število Judov pred vojno sklenilo življenjska zavarovanja. Ves ta denar seveda pripada preživelim oz. njihovim potomcem. Prvi korak pa je bil narejen in to pri nas. Italijanski zavarovalniški mogotec Assicurazioni Generali, ki ima svoj sedež v Trstu, je končno klonil. Generali bodo morale Judom izplačati 100 milijonov dolarjev (približno 170 milijard lir) kot protivrednost vsem tistim zavarovanjskim pogodbam, ki jih v vseh teh desetletjih ni hotela priznati kot veljavne. Prav v teh zadnjih besedah leži vsa tragika teh dogodkov. Če bi ne bilo tako tragično, bi Italijani temu rekli "oltre il danno, anche la beffa". Niso zadostovale vse vojne grozote, v vseh teh povojnih letih je na trume malenkostnih uradnikov in uradnic zabtevalo na tisoče neobstoječih smrtnih listov in podobnih dokumentov. Orwelov scenarij je tu popoln: birokracija je razčlovečila človeka.

Letošnje leto predstavlja pomembno zgodovinsko prelomnico za vse Jude. Istovčasno s 50-letnico obstoja izraelske države je ameriški politični lobby dosegel, da se ekonomski mogotci v Evropi končno soočajo s svojo krivdo.

Ker pa jeziček na svetovni tehtnici ne visi le na eno stran, je vseeno Izrael zagrešil veliko napako. Netanyabu je namreč pozitivno ocenil ameriški napad na Afganistan in Sudan, s temi besedami pa je spet dokazal, da igra politiko agresije, ki prav gotovo ni koristila Izraelu.

S 1. STRANI

"MRAK NAD HRVAŠKO..."

Prejšnje vrstice so bile le v osvetlitev vzdušja, ki je vladalo takrat zlasti v slovenski politiki pa tudi kulturi v odnosih do najbližjega južnoslovenskega soseda. Danes smo seveda daleč od vsega tega in od marsikdaj romantičnih političnih sanj. Pustimo ob strani odnose v obeh Jugoslavijah, saj je to pravzaprav že sodobna zgodovina.

Vmes je bila tudi doba, ko sta prav za ceno osamosvojitve obe državi doživeli vojno s Srbi oz. Jugoslavijo. Vojni potek in čas trajanja sovražnosti sta bila sicer različna. Prvi napad je doživela Slovenija in - hvala Bogu - se je vojna bliskovito zaključila v dobrem tednu s slovensko zmago. Pustila pa je hude travme, med temi zlasti v medsebojnih odnosih. Tako z Beogradom ni še danes nikake prave normalizacije, ki je v drugih bivših jugoslovenskih republikah do nje prišlo. Vojna na Hrvaškem je bila pa dolgoletna in imela tudi drugačne dimenzije. Prišlo je do večjih nasilstev in poskusov rododora ter večjega opustošenja in temu sledečih posledic, kar se je nato nadaljevalo z vojno v Bosni.

Kako sta Ljubljana in Zagreb sledila vojni najbližjega soseda? Uradno sta gotovo

tako Slovenija obsodila vojno proti Hrvaški kot Hrvaška ono proti Sloveniji, saj sta obe državi postali žrtev istega imperialističnega načrta nekdanje SFRJ za ohranitev starih pozicij in monopolov. Zanimivo pa je, da je bil v času vojne proti Sloveniji na čelu jugoslovske vlade Hrvat Ante Marković, ki je baje podpisal oz. dal ukaz za vojno operacijo. O vsem tem so nato stekle dolge polemike, le zgodovina pa bo nato lahko mirneje rešila to zagonetno vprašanje. V sedanji časnikarsko-diplomatski polemiki so se pojavljale na hrvaški strani še druge čudne verzije. Republika Slovenija naj bi pri tem izrabila svoje sedanje predsedovanje Varnostnega sveta OZN in tako izvajala svoj pritisk na Hrvaško zaradi svojega mednarodnega prestiža, ki ga Zagreb nima. Ali ni to že fantapolitika?

Kakšna pa je danes pot obeh držav Evropi naproti? Znano je, da sta tako Slovenija kot Hrvaška postali članici Evropskega sveta v Strasburgu. Medtem ko je Ljubljana to mesto dosegla že pred več leti, je Zagreb ne brez polemik in zavlačevanj svoj sedež v Strasburgu dosegel mnogo kasneje. Slovenija je danes tudi med rednimi kandidati za dejanski vstop v Evropsko unijo, saj je poleg štirih drugih držav nekdanjega komunističnega bloka (Polj-

ska, Češka, Madžarska in Estonija) na prednostni lestvici. Hrvaško pa čaka tudi še dolgo upanje na možni vstop, ker po mnenju evropskih organizmov Zagreb ne izpolnjuje še vseh rekvizitov za vstop.

Kaj je bilo pravzaprav z istrskimi hišnimi številkami? Pri tem gre v bistvu za štiri zaselke v piranski občini oz. v Sečovljah, ki nekako še danes nimajo rešenega vprašanja državne pripadnosti. Prebivalci so slovenski in obenem hrvaški državljani, obračajo se na razne služnosti tako v Piran kot v hrvaške Buje. Tudi to vprašanje morajo rešiti dvostranska pogajanja med Zagrebom in Ljubljano.

Slovenski matični tisk vedno podrobno sledi tej zadevi in se tudi sprašuje, če je bila dosedanja slovenska zunanja politika do Zagreba vedno na mestu. Ljubljanski Dnevnik v svoji sobotni številki med drugim tako piše: "... v odnosu do Zagreba bi bila tudi z našega egoističnega zornega kota dolgoročno najbolj produktivna tista politika, ki bi pripomogla k temu, da bi se Hrvaška spremenila v bogato, demokratično in stabilno državo." Prepričani smo, da bo sta v bodoče tako Ljubljana kot Zagreb skušala najti pravi dialog in s tem konkretne možnosti za politično stabilizacijo na tem delikatnem področju nekdanje Jugoslavije.

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

GLOBALIZACIJA IN ODGOVORNOST ZA SLOVENSKE NOTRANJE DELITVE

V okviru tukajšnje rubrike sicer razmišljam o razmerah znotraj manjšine oz. državnega narodnostnega prostora, vendar po poletnem premoru ni mogoče mimo globalizacije. Globalizacija je namreč prav v zadnjem času zadobila presenetljivo otipljive razsežnosti, globalizacija, ki je vse bolj uveljavljen naziv za dejstvo, kako postaja svet vsak dan bolj ena sama celota, u-sodno povezana v vseh svojih delih. Azijska in ruska finančna kriza, širjenje atomske oborožitve, vse številnejši zaskrbljujoči ekološki pojavi ter posledice, od gretja zemlje, vdorov ozona, požarov do poplav, zemeljskih plazov, pa pribezniki na poti v Italijo in Evropo, ameriški napad na teroristične postojanke - vse to so dogodki, ki zelo hitro spreminjajo svet in se utegnjejo v prihodnosti še stopnjevat. Vseh teh pojavov nikakor ni mogoče reševati na lokalni, pač pa le na globalni ravni. V tej točki pa je človeštvo postavljeno pred zares nove naloge.

Kljub pomenljivemu spreminjanju sveta seveda ni mogoče mimo lastne, se pravi slovenske problematike. In tu se je tako rekoč nujno spomniti podatka, da so v Sloveniji zastali pogovori osrednjih parlamentarnih strank o spravi oziroma kritični opredelitvi povojnega komunističnega sistema. V bisvu torej slovenske notranje delitve še naprej obstajajo na takšni ravni kot v letu 1945. Še vedno nimamo Slovenci ene same zgodovine, v kateri bi se prepoznali vsi, brez nje pa tudi ni mogoče videti

učinkovitih razvojnih možnosti za državo oziroma celotni narodnostni prostor. Ponovno se je pokazalo, kar se je mnogokrat uspešno prikrivalo, da so dediči povojnega sistema tisti, ki odklanjajo spravo ter na ta način vzdržujejo preveliko notranjo razdaljo. Po drugi strani se je t.i. pomladna stran ves čas odločno zavzemala za odpravo te škodljive ločnice. Notranje tako ločen narod bi bil namreč težko kos izzivom prihodnosti, predvsem pa bi bil neprijetno obrnjen z enim svojim delom proti drugemu in obratno. Občutljivejši razumniki in Cerkev so v vseh vidikih prepoznali težke posledice zavlačevanja sprejetja sprave, toda zaradi nepopustljivosti naslednikov prejšnjega političnega sistema ne bo čudno, če bo tudi pomladna stran pričela skrbeti le zase.

Podobno stanje imamo znotraj manjšine, le da se zadeva kaže v mehkejši, zato pa nič manj usodni obliki. To je seveda za manjšino v celoti slabo. Narodnostno organizirani del si je ves čas prizadeval, da bi prišlo do vzpostavitve skupne manjšinske organiziranosti, vendar je drugi del manjšine doslej zavrl vsakršno prelomno dejanje, ki bi odpravilo manjšinsko notranjo delitev. In tako je šla po nepotrebnem v izgubo cela vrsta zadnjih let. Tudi tu ni mogoče mimo odgovornosti, kot istočasno ni mogoče mimo vedno zavzete pripravljenosti na zasuk dogodkov v plodnejšo in koristnejšo smer.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177

FAX 0481 / 536978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473

FAX 040 / 775419

E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 100.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 130.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

INTERVJU / FRANC KORITNIK

IZ LJUBEZNI DO CERKVE IN NARODA

MARKO TAVČAR

Gospod Franc Koritnik, kakšne spomine branite na otroška in nato prva dijaška leta v Gorici?

Doma smo imeli kmetijo in vodni mlin ob največjem pritoku hudournika Raša in reke Vipave. Nedaleč od Dolenje vasi, v zaselku Malni, so bili trije vodni mlini, ki so imeli vsi dovolj mletja v tistem času. Po zadnji svetovni vojni so vsi prenehali z delom in so bili, kot drugod, opuščeni. Dve mlinarski družini sta izumrli. Potomec najstarejšega mlina je v vasi v poslopju nekdanje šole postavil sodoben valj(č)ni mlin na električni pogon. Tako se večstoletna mlinarska obrt nadaljuje. Po končani osnovni šoli so me poslali v slovenski zavod Alojzijevešče v Gorici, kjer naj bi se udeležil enoletnega tečaja italijanskega jezika in opravil izpit za italijansko srednjo šolo, kajti slovenskih srednjih šol ni bilo več. Po namenu staršev naj bi opravil še kak razred srednje šole do starosti 14 let, v primeru kake zaposlitve pod italijansko zasedbo. Tedanji ravnatelj Alojzijevešča je bil Jožko Bratuž, brat skladatelja Lojzeta, ki so ga oblasti preganjale zaradi narodnega delovanja pri pevskih društvih in drugih prosvetnih dejavnostih ter so nazadnje zakrivile tudi njegovo smrt.

V roke nas je dobila neka starejša, upokojena učiteljica. V šestih mesecih je izpopolnila naše splošno osnovnošolsko znanje in nas še zlasti naučila italijanščine, ki je do tedaj sploh nisem poznal, kot tudi ne večina mojih ostalih sošolcev. Takrat, bilo je, mislim, šolsko leto 1922/23, sem tudi prvič videl Virgila Ščeka, duhovnika in politika, ki se ga v teh dneh, ob 50-letnici smrti, s posebno pozornostjo spominjamo. Šček je bil takrat še državni poslanec v Rimu. Stanoval je doma, tam blizu, saj so Ščekovi že pred vojno prišli v Gorico. Ko je bil Šček v Gorici, je prihajal ob nedeljah v Alojzijevešče, ker je v tamkajšnji kapeli imel sv. mašo za slovenske goriške izobražence. Za nas gojence je bila to taka osebnost,

Gospod Franc Koritnik, letnik 1910, je doma iz Dolenje vasi pri Senožečah. Rodil se je v desetčlanski kmečki družini kot šesti otrok. Osnovno šolo je obiskoval v domačem kraju, srednjo in visoko pa v Gorici. Odločil se je za poklic duhovnika in mu ostal zvest vse življenje. Na svoji duhovniški poti je marsikaj doživel in, kdor ga obišče v domu za ostarele občane v Sežani, kjer sicer biva, a še vedno tudi pomaga sežanskemu župniku, bo v njem našel zelo zanimivega sogovornika. Posvečen je bil leta 1936, prvo kaplansko mesto je dobil v Postojni. Nato je služboval v Brkinih (16 let; 1939-55) in upravljal župnijo Vatovlje, vikariat Barka, podružnico Kozjane in druge zaselke iz župnije Brezovica. Občasno še župnijo Vreme in Suhorje z Ostrožnim Brdom. Leta 1955 je bil premeščen v Bertoke, od koder je na začetku oskrboval še pet drugih župnij v Slovenski Istri. Po Londonskem memorandumu (1954) se je veliko domačinov in z njimi tudi njihovih duhovnikov, ki so bili italijanske narodnosti, izselilo. Na tem območju sta delovali dve bolnišnici (Ankaran in Valdoltra). Nahajalo se je tudi premoženje koprškega kapitlja, ki ga je bilo treba upravno voditi. Večina tega nepremičnega imetja je bila na območju navedenih župnij. Po desetih letih službovanja v Istri je bil premeščen v Jelšane pri Ilirski Bistrici, ki so bile tedaj, zaradi nekaterih nasilnih dogodkov nad duhovniki, zelo težka župnija. Po štirih letih je bil premeščen v Hrušico, pred prihodom v Sežano pa je bil župnik v Matenji vasi.

da si nimo upali se mu približati. Marsikaj smo o njem slišali in ga videvali, kako je prihajal in se rad pomudil s to ali drugo osebo ter z njo razpravljal pred mašo ali po njej.

Radi bi izvedeli, kakšni spomini Vas vežejo na t.i. goriško malo semenišče.

Več razlogov je bilo, da sem se po dogovarjanju z družino odločil za nadaljevanje študija. Prav v tistih letih se je v Gorici obnavljala stavba malega semenišča, ki je bila poškodovana v prvi svetovni vojni in v še nedokončani izgradnji. Tedanji goriški nadškof msgr. Sedej, pobudnik ustanovitve škofijske gimnazije, je imel dalekovidne načrte. Da bi lažje dobil tudi od italijanske vlade dovoljenje za potrebna dela, je to snujočo šolo proglasil, da bo služila "za pripravo bodočih duhovnikov", po zgledu podobnih semenišč po takratni

Italiji. Le pod tem pogojem je semenišče smelo delovati začevši s prvim razredom leta 1923, ko smo v Alojzijevešču dokončali pripravo in opravili potrebne izpite na državni gimnaziji. Prijavilo se nas je v prvi gimnazijski razred 45 dijakov iz vseh krajev Primorske in Istre. V večini smo bili Slovenci in Hrvatje ter nekaj Furlanov; Italijanov ni bilo. Na zunaj je bila to povsem podobna italijanskim gimnazijam, v resnici pa je to bil slovenski zavod, saj smo bili v njem Slovenci v večini. Deležni smo bili temeljitega pouka slovenščine in vzgoje v narodnem duhu.

Kaj pa profesorji, kdo vam je posebej ostal v spominu?

Na gimnaziji je to bil profesor slovenščine, dr. Kacin. On nam je dal dobro osnovo znanja slovenščine, obenem pa tudi slovenske zgodovine in širše kulture sploh. Vzgal nas je v narodnem duhu, kar je bilo tedaj še kako pomembno, glede na vse močnejši pritisk poitalijančevanja Primorske. Utrjeval je v nas narodno zavest, da smo ohranili slovenski jezik, slovensko prepričanje. Dosti smo prejeli tudi od profesorja dr. Iva Juvančiča, ki nas je tudi drugače vodil in nas idejno vzgajal. Seznanjal nas je z novimi gibanji, ki jih je poznal iz nemškega prostora in jih je preučeval, saj je študiral univerzo v Innsbrucku in vzdrževal stike s tamkajšnjimi prijatelji. Naš duhovni vodja je bil g. Leopold Cigoj. To je bil zelo učen, razgledan in delaven duhovnik, a tudi svetniški mož. Že omenjeni Lojze Bratuž je bil naš učitelj glasbe in petja na gimnaziji. Pred njim nas je zelo sistematično učil osnove glasbenega znanja skladatelj Emil Komel. Dobro se spominjam tudi Bratuževega brata Jožka, bivšega ravnatelja Alojzijevešča, ki je bil na gimnaziji profesor latinščine in grščine.

Sploh je bil študij na goriški škofijski gimnaziji zelo dobro organiziran. Imeli smo tudi pevski in tamburaški zbor, ki ga je ustanovil in vodil sošolec Slavko Podobnik, poznejši dekan in prvi ravnatelj vipavske škofijske gimnazije. Poleg profesorjev in predstojnikov malega semenišča

bi zaslužili omembno tudi mnogi študentje, ki so se odlikovali v različnih dejavnostih. Žal so prezgodaj umrli. Naj omenim vsaj sošolca Podobnika, odličnega tenorista Lada Piščanca, pesnika Lojzeta Kocjančiča in druge. Pevski zbor je vodil Brcko, kasneje odlični Filej, s katerim sva leta in leta sedela v isti klopi. Kot rečeno, je bila to vsestranska šola in tudi počitnice smo odlično izkoristili. Najprej doma seveda, saj smo v glavnem prihajali s kmetov in je bilo treba poprijeti za vsa kmečka dela, ki jih je med poletnimi počitnicami največ. Dela doma nam ni zmanjkalo, a kljub temu smo si študentje radi privoščili izlete v planine, se udeleževali vsakoletnih večdnevnikih počitniških srečanj na Sv. Višarjah, na Stari gori v Benečiji, ob tomajškem samostanu, pri g. Ščeku v Avberu in še kje. Hvaležno se spominjam mnogih drugih profesorjev in vzgojiteljev, najbolj pa dolgoletnega ravnatelja Valdemarina.

Kako pa je bil študij v goriškem bogoslovju v tistih težkih letih, ko se je moral nadškof Sedej odpovedati škofiji?

Po maturi sem jeseni 1932 vstopil v goriško bogoslovje. Tedaj so se začele velike spremembe. Nadškof Sedej je bil kako leto prej prisiljen se odpovedati škofiji in je kmalu nato umrl (28. novembra 1931). Njegov namestnik je postal apostolski administrator Sirotti, ki je bil prej ravnatelj koprškega malega semenišča. On je v bogoslovje uvedel velike in za nas hude spremembe. Zamenjal je vodstvo in profesorski zbor, tako da so naenkrat prišli v goriško bogoslovje Italijani. Nekateri naši duhovniki so bili tedaj konfirirani, med njimi ekonom Anton Rutar, prof. Tul in drugi. Novi italijanski profesorji sploh niso imeli pojma, kaj je bilo goriško bogoslovje. Začela pa se je gonja tudi proti slovenskim bogoslovcem. Na vse mogoče načine so nas skušali prisiliti, da bi zapustili bogoslovje. Hudo je bilo tudi to, da so vnesli razdor med same bogoslovce, saj so bili med nami nekateri italijanski skrajneži, ki so nas zatoževali Sirottiju in policiji. Ko sem bil v tretjem letniku, smo bili izključeni iz semenišča vsi tržaški bogoslovci tretjega letnika ob zapletih glede škofa Fogarja s prepovedjo, da bi nadaljevali študij, kjerkoli v Italiji. Škof Fogar pa se je zavzel za nas in je strogo postal proti tistem ali tistim, ki so nas ovajali in so tudi njegova, škofa, tožili na kvesturi. To pa je bil le del gonje proti njemu, saj so ga italijanske oblasti hotele na vsak

način spraviti iz Trsta. To jim je kmalu uspelo.

Tako smo morali privatno zaključiti bogoslovni študij. Sami smo študirali v soglasju s škofom in nekaterimi profesorji. Zadnje izpite sem privatno polagal pred njimi in škofom Fogarjem. To je bilo spomladi leta 1936. Bil sem tako šibak in živčno razrvan, da sem imel stalno vročino, ko sem se pripravljaval in polagal izpite. Komaj so bili izpiti opravljeni, je mene in druge škof Fogar zasebno posvetil. Novo mašo sem imel naslednji dan v armenski cerkvi v Trstu ob prisotnosti domačih, bližnjih sorodnikov in prijateljev ter ob številni udeležbi članic tržaške Marijine družbe, ki so poskrbele za lepo slovesnost s slovenskim petjem in bogato postrežbo.

V teh dneh se spominjamo na 50-letnico Ščekove smrti. Ste tudi kot duhovnik vzdrževali stike z njim, zlasti ko sta bila soseda?

Ko sem bil kaplan v Postojni, nisem imel posebnih stikov. Ko sem bil pozneje premeščen v Brkine, on pa se je nastanil v Lokvi pri g. Požarju, pa kar precej. Šček je namreč kmalu po začetku vojne zapustil Avber in se zatekel v lokavsko župnišče h g. Antonu Požarju, poznejšemu profesorju na gimnaziji v Vipavi, ki je bil takrat interniran v Srednjo Italijo in je tisti čas prisilnega mirovanja izkoristil, da se je vpisal na univezo v Padovi in študiral slavistiko ter romanistiko. Tudi ko se je vrnil iz internacije, je nadaljeval študij. Šček pa ga je nadomeščal v vsem, tako da je lahko on nemoteno študiral. Takrat sva se s Ščekom večkrat videvala v Lokvi. Prihajal je tudi v Brkine me nadomeščat, kadar sem bil odsoten. Bil mi je dober svetovalec in učitelj duhovnega življenja ter pastirskega dela.

Šček se je zelo zavzemal za to, da bi na Primorskem dobili čim več slovenskih izobražencev, ki jih skorajda nismo imeli več. Učiteljstvo je bilo premeščeno v notranjost Italije ali pa se je umaknilo v Jugoslavijo, mnogi so bili internirani, podobno pa se je zgodilo tudi z drugimi izobraženimi laiki. Šček pa je rad podarjal, da je potrebno vzgojiti nov naraščaj, ki bo med slovenskim ljudstvom lahko nasledil onemogočenim voditeljem.

Kakšni so bili ti sosedski odnosi?

Pravilo je bilo: vsakokrat ko greš mimo Lokve, ustavi se! Tako smo delali. Vsakokrat ko sem s kolesom šel v Trst, sem se ustavljal v lokavskem župnišču. Navadno sem v Lokvi tudi maševal. Ko sem prišel tja, mi je Šček najprej dal krtačo, da sem si okrtal obleko in nato še krtačo za čevlje. Rad je ob takih priložnostih rekel: "Moraš se očistiti tudi na zunaj, da boš stopil pred božji oltar tudi na zunaj čist". Veliko je dal na take stvari!

STRAN 16

POPRAVEK

V pogovoru s pevovodjem in kulturnim delavcem Ivom Kraljem, ki je bil objavljen v Novem glasu 10. julija t.l. se je ob prepisovanju vrnila napaka. V predpredzadnjem odgovoru, ko govori o političnem delovanju, se tretji stavek pravilno začne: "Stari oče je bil pred vojno nekaj časa slivenski župan. Oče je že l. 1948, ko je nastal kominform, postal član in odbornik Slovenske demokratske zveze."

Ivu Kralju in bralcem se za napako opravičujemo.

KRATKE

Z 2. STRANI

IZJAVA SVETA...

Dvojezičnost bi bila tudi odvisna od krajevnih uprav, ki bi se je otepale že zaradi večjih stroškov, za katere ni predviden noben prispevek.

Točke, ki zadevajo šolsko področje, niso niti prilagojene novi šolski zakonodaji.

Ključno vprašanje, ki zadeva zamenjano zastopstvo, pa pomeni, da Italija zavrača samostojno politično zastopanje in v bistvu hoče omejiti politično svobodo manjšine.

Tak, kakršen je, predstavlja Mancellijev osnutek korak naprej od ključkov Cassandrove komisije in je za manjšino nesprijemljiv.

Izvršni odbor SSO končno meni, da je zakonska zaščita slovenske manjšine žal še vedno politična zadeva in da se postavlja temeljno vprašanje, ali rimska vlada zares hoče rešiti to 50 let odprto zadevo ali pa Slovincem v Italiji le nastavlja past, v kateri bi celotna zadeva zvonela. Zato SSO vabi manjšinsko zastopstvo na skupno analizo predložene osnutka, da bi do njega zavzeli skupno stališče.

■ Ruski predsednik Jelcin je spet poskrbel za senzacijo. Iznenada je odstavil predsednika vlade Kirijenka, ki mu je bil zaupal predsedstvo šele pred nekaj meseci, ter na njegovo mesto imenoval bivšega predsednika vlade Černomirdina. Ta se pogovarja s predstavniki posameznih političnih skupin, med katerimi so tudi komunisti, za sestavo nove vlade. Gospodarski položaj je v Rusiji naravnost katastrofalen. Vrednost rubla skokovito pada in med tujimi investitorji je zavladala že neke vrste panika. Tako v Moskvi kot v Washingtonu pa so potrdili obisk ameriškega predsednika Clintona v ruski prestolnici. Clinton bo dopotoval v Moskvo na začetku septembra.

■ V torek, 25. t.m., so se na gradu Mokrice pri Brežicah srečali predstavniki hrvaške in slovenske vlade. Med drugimi so bili prisotni zunanji ministri in ministri za gospodarstvo obeh držav. Predmet razprave so bila vsa glavna sporna vprašanja, ki čakajo na ureditev že od osamosvojitve obeh držav. Pri tem velja omeniti predvsem vprašanje jedrske elektrarne Krško ter vprašanje meje, zlasti v Piranskem zalivu. Na tiskovni konferenci je bilo podarjeno, da so pogovori potekali v konstruktivnem duhu ter so bili določeni roki, v katerih bo treba sporna vprašanja rešiti.

3

ČETRTEK
27. AVGUSTA
1998

BIBLIČNA RAZMIŠLJANJA
OB NEDELJSKEM EVANGELIJU

IZLUŠČI JEDRO!

ZVONE ŠTRUBELJ

22. NAVADNA NEDELJA

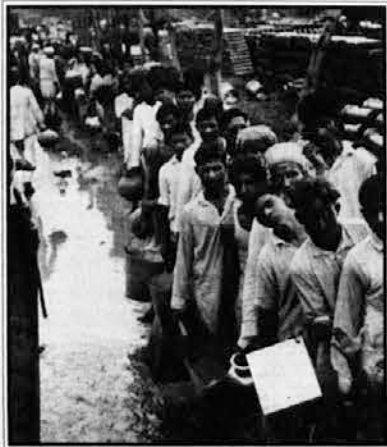
Ko je v soboto prišel na obed v hišo nekega prvaka med farizeji, so ga ti opazovali. Povabljenim je povedal priliko, ko je opazoval, kako si izbirajo prve sedeže. Govoril jim je: "Kadar te kdo povabi na svatbo, ne sedaj na prvo mesto, ker je lahko povabljen kdo, ki je imenitnejši od tebe, pa bo prišel tisti, ki je povabil tebe in njega, in ti rekel: »Daj prostor temu!« Takrat se boš začel v sramoti presedati na zadnje mesto. Kadar si povabljen, pojdi in sedi na zadnje mesto, da ti reče tisti, ki te je povabil, ko pride: »Prijatelj, pomakni se više!« Takrat boš počaščen vpricho vseh, ki so s teboj pri mizi; kajti vsak, kdor se povišuje, bo ponižan, in kdor se ponižuje, bo povišan." Tistemu, ki ga je povabil, pa je govoril. "Kadar prirejš kosilo ali večerjo, ne vabi ne prijateljev ne bratov ne sorodnikov ne bogatih sosedov, da te morda tudi oni ne povabijo in ti povrnejo. Nasprotno, kadar prirejš gostijo, povabi uboge, pohabljenе, hrome, slepe, in blagor tebi, ker ti ne morejo povrniti; povrnjeno ti bo namreč ob vstajenju pravičnih." (Luka 14, 1, 7-14)

VABILO K OMIZJU BOŽJEGA KRALJESTVA

Ko prebiramo in se vživljamo v evangelijski tekst 22. navadne nedelje, nas znova preseneči, kako zna Jezus iz konkretne življenjske situacije potegniti nauk za duhovno življenje. Ne da si miru, gorečnost za božje kraljestvo ga žene k razkrivanju človekovih skritih nagnjenj, ki postanejo tema njegovega oznanila. To, kar se je dogajalo na slovesni večerji v bogati hiši nekega prvaka med farizeji, kamor je bil povabljen, postane gradivo za nauk o mizi božjega kraljestva.

Človeška omizja, razni banketi in prijateljevanja ob skupni mizi, imajo svoja pravila, kjer je pomembno, kdo si in kako te vidijo drugi: kakšen položaj ali naslov imaš, koliko si zaslužen, kako se znaš gibati v družbi itn. Pri omizju božjega kraljestva, ki ga Jezus oznanja, pa so taka pravila odveč. Mesta pri občestvu z Bogom si ne moreš zaslužiti s svojo lastno pridnostjo in pravičnostjo. To mesto ti daje le božja milost. Samo Bog ti lahko reče: "Prijatelj, pomakni se više!" S tem sporočilom Jezus razgrne bogastvo božje dobrote in pravičnosti, ki ni po meri naših človeških sodb in neskončno presega naše socialne razdelitve. Naša pravila obrača na glavo, zato Jezus tistemu, ki se preda logiki božjega kraljestva, svetuje: "Kadar prirejš gostijo, povabi uboge, pohabljenе, hrome, slepe, in blagor tebi, ker ti ne morejo povrniti; povrnjeno ti bo namreč ob vstajenju pravičnih." Božja milost, ki razporeja mesta pri omizju Kraljestva, in človekova zastonska ljubezen si tako podasta roko.

Drugo pravilo Jezusovega omizja je svobodna, popolna, radodarna, iznajdljiva in ustvarjalna, celo revolucionarna ljubezen, ki odstranja zakon sebičnih interesov, ki daje v kot stroge zakonitosti ekonomije in ki podira socialne pregrade. Evharistična miza, h kateri imajo pravico sestri vsi, ki izpovedujejo vero v Jezusa in njegovo Cerkev, je predpoda omizja božjega kraljestva. Zato je zbiranje pri evharistiji nujno tudi "socialni banker", kjer imajo zagotovljeno mesto tudi zadnji v družbi: mali, zapostavljeni, pozabljeni, izkoriščani, revni, bolni. K evharistični mizi se zbiramo v imenu Kristusa, ki "ni prišel, da bi mu stregli, ampak da bi stregel in dal svoje življenje v odkupnino za mnoge" (Mr 10,45). Ob takem pogledu na Kristusa je apostol Pavel v pismu Filipljanom zapisal: "Sam sebe je ponižal tako, da je postal pokoren vse do smrti, in sicer smrti na križu. Zato ga je Bog povzdignil nad vse in mu podaril ime, ki je nad vsakim imenom..." (Flp 2, 8-9). Kristusovemu učencu prav s pogledom Nanj postanejo razumljive evangelijske besede: "Kajti vsak, kdor se povišuje, bo ponižan, in kdor se ponižuje, bo povišan." Niso več biblični rek, tudi ne samo moralni nauk proti nagnjenju k samozadostnosti, egoizmu in karierizmu, temveč vabilo k hoji za Kristusom in priprava na veselo snidenje z Njim pri omizju božjega kraljestva.

Najdražji gostje pri božjem omizju

Od devete ure vse do enajste, ko se je slovesna maša začela, se je na prostor ob cerkvi Device Marije v Polju vila dolga vrsta vernikov. Med potjo od parkirišča do prostora za sveto mašo si lahko slišal ljudi, ki so med seboj govorili v štirih jezikih, saj je v Bovec prišlo na srečanje veliko Korošcev slovenske in avstrijske narodnosti, mnogo Furlanov in Italijanov ter veliko slovenskih vernikov iz vseh treh slovenskih škofij, prišli pa so tudi zamejski verniki. Letošnje 18. Srečanje treh dežel so namreč organizirali tako, da so povabili tudi koprsko, mariborsko, goriško in tržaško škofijo. V prihodnje naj bi te škofije bile stalno prisotne tudi pri organizaciji podobnih romanj.

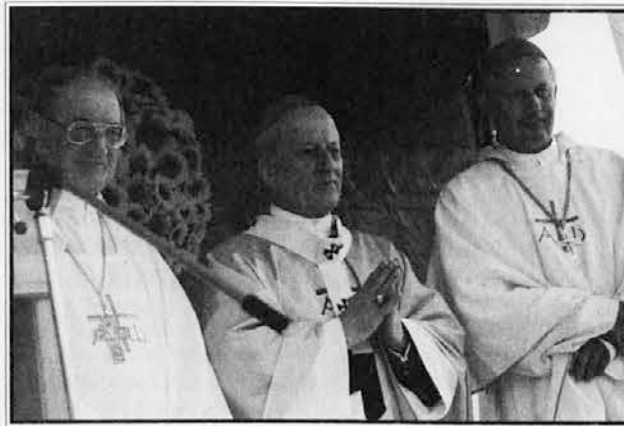
Morda je v oči najbolj bodla odsotnost koprškega škofa msgr. Metoda Piriha, ki se zaradi hude bolezn ni mogel udeležiti srečanja. 16. t.m. ga je po maši za bolnike, ki jo je msgr. Pirih daroval v Lozicah na Vipavskem, zadel hud glavobol, kasnejše zdravniške raziskave so pokazale, da je šlo za možgansko krvavitev. Na srečanju v Bovcu so se ga vsi verniki spomnili z molitvijo. Povedali so tudi, da je msgr. Pirih v dobrih rokah v ljubljanskem Kliničnem centru, kjer bo ostal na zdravljenju vsaj še mesec dni, tako da je moral odpovedati vse svoje pastoralne obiske, med drugimi tudi potovanje med slovenske izseljenke v Avstralijo. Prav je, da se ga spomnimo v molitvi tudi mi, saj je msgr. Pirih zvest prijatelj našega tednika.

Srečanja v Bovcu so se udeležili ljubljanski nadškof dr. Franc Rode, videmski nadškof dr. Alfredo Battisti, krški škof dr. Egon Kapellari, mariborski nadškof Franc Kramberger, ljubljanski pomožni škof Lojze Uran ter mariborski pomožni škof Jože Kvas, goriško nadškofijo je zastopal škof kancler msgr. Oskar Simčič, tržaško škofijo škof vikar za Slovence msgr. Franc Vončina, medtem ko je koprsko škofijo zastopal škofijski kancler msgr. Renato Podbersič. Več kot stodvajset duhovnikov je somaševalo pri slovesni peti maši, ki jo je vodil ljubljanski nadškof msgr. Rode; z njim so somaševali tudi vsi škofje, med njimi je imel ugledno mesto dunajski kardinal msgr. Franz König, ki je bil pred mašo deležen velikega aplavza. Med mašo je pel bovški cerkveni pevski zbor, seveda pa je bilo tudi veliko ljudskega petja, ki je za tovrstna srečanja še kako značilno.

Ljubljanski nadškof Franc Rode je imel pridigo v treh jezikih, slovenščini, italijanščini in nemščini. Takoj na začetku je dejal, da ima vsakoletno romanje vernikov iz Furlanije-Juljske krajine, avstrijske Koroške in iz Slovenije velik pomen, saj družijo predstavnike različnih narodov v Kristusu, v sveti in apostolski Cer-

S 1. STRANI / SREČANJE TREH DEŽEL V BOVCU

"DAJMO ŽIVLJENJU NOVO UPANJE!"

Z leve: videmski nadškof Alfredo Battisti, ljubljanski nadškof Franc Rode, krški škof Egon Kapellari

kvi, v kateri se zbiramo v Edinem vsi tisti, ki verujemo v sv. Evharistijo, prav ta nas najbolj povezuje v Edinem. "To je milost, ki nam jo daje Gospod!" je dejal msgr. Rode in nadaljeval: "To je tudi obljuba za Evropo narodov!" Dejal je tudi, da je latinska misel "Congregavit nos in unum Christi amor!" (Jezusova ljubezen nas je zedinila!) edina primerina za take vrste srečanja, saj smo bili pri maši različni narodi, vsak s svojo kulturno, zgodovinsko in družbeno identiteto, a vsi združeni v Enem. "Družni nas vera v Jezusa Odrašenika, družni nas ena, sveta, apostolska Cerkev!" je vzkliknil msgr. Rode, ki je v nadaljevanju homilije tudi dejal, da bomo v Evropi lažje skupaj živeli narodi, če bomo Evropo zgradili na temeljih Ljubezni in Edinosti, na temeljih krščanske vere in krščanske omike, ki nas vse družijo. Ljubljanski nadškof se je spomnil tudi vseh ljudi, ki jih je prizadel velikonočni potres, in dejal, da smo jim vsi, ki smo se zbrali pri maši, zelo blizu. Vernike je tudi nagovoril, naj pri mašni nabirki radodarno darujejo za potrebne ljudi v Posočju, katere je gmotno in duhovno zelo prizadel potres. "Tudi mi prispevajmo svoj dar za vse potrebne, da bodo njihovi domovi obnovljeni pred zimo, naj se upanje tudi gmotno uresniči!" je dejal dr. Rode, ki je tudi povedal, da pri obnovi ni potrebno stremeti samo za materialnimi dobrinami, ampak mora vsak od nas tudi "imeti vero v novo nebo in novo zemljo, v novi Jeruzalem, kajti samo to upanje vnaša moč v naše vsakdanje življenje!" Vero smo pri maši zmolili vsak v svojem jeziku, kajti msgr. Rode je dejal, da je to najlepši dokaz, kako vsi lahko "živimo v razumevanju in solidarnosti: vsak s svojo lastno identiteto!" Prošnje so bile pri maši v vseh štirih jezikih, Furlani pa so med darovanjem prinesli ljubljanskemu nadškofu v dar furlanski prevod Svetega pisma - La Bibbie. Morda je bilo prav prinašanje darov predstavnikov različnih narodov, ki so bili vsi oblečeni v lastno narodno nošo, najbolj slikovit trenutek svete maše.

Pred nabirko je posebno furlanski župnik nagovoril Furlane, naj bodo radodarni, in to z besedami: "Bodimo radodarni, saj smo sami veliko

Benedikta in sv. Cirila in Metod, dihata mora z vzhodnimi in zahodnimi pljuči! In ne nazadnje: Evropa mora preseči Evropo, Evropejci moramo gledati na Jug, na revne. Z njimi moramo biti solidarni, graditi moramo krščansko omiko in družbo Ljubezni!" Krški škof dr. Egon Kapellari je v lepi slovenščini nagovoril zbrane vernike in pozdravil pomembnost krščanstva, ki presega meje, gradi mostove od človeka do človeka, od dežele do dežele. Vernike je pozval, naj postanemo ved-

Verniki različnih narodnosti prinašajo darove na oltar pri slovesnem somaševanju v Bovcu

prejeli, ko nas je prizadel potres. Mi vemo, kako je, ko si v težavah, in prav zato moramo biti prav mi še veliko bolj radodarni!"

Med mašo je pred stiskom rok in voščilom miru po povzdigovanju zbrane nagovoril tudi msgr. Franc Vončina, ki je dejal: "Italijani, Avstrijci, Furlani in Slovenci smo danes zbrani pri sveti daritvi na tleh ob reki Soči, kjer smo se v prvi svetovni vojni bojevali kot sovražniki eden proti drugemu. Danes pa si kot prijatelji podajamo roke v znamenje miru. Da bi to prijateljstvo večno trajalo!" Svojevrstno je bilo sveto obhajilo, ki se ga je udeležilo ogromno vernikov; obhajalo je več kot dvajset duhovnikov in sam ljubljanski nadškof, med sveto Evharistijo je donelo ljudsko petje, posebno občuteno so verniki prepevali Marijine pesmi. Dr. Janez Gril je s koroškim in furlanskim duhovnikom skrbel za tekoče prevode, da so lahko vsi verniki enakopravno spremljali vse nagovore. Tik pred blagoslovom sta namreč imela kratka nagovora tudi videmski in krški škof. Msgr. Battisti je v lepi slovenščini najprej pozdravil prisotne, nato pa nadaljeval v italijanskem jeziku. Koprskemu škofu Pirihu je zaželel hitro okrevanje in prisotne zaprosil, naj molijo zanj. Nadalje se je spomnil začetkov srečanj treh dežel, ko so se verniki sosednjih dežel leta 1981 prvič zbrali na Sv. Višarjah. Klenu je nadaljeval, da se moramo verniki boriti za preseganje Evrope in mastrichtske pogodbe, saj je Evropa skupne denarne valute samo prva stopnička za dosego prave, združene Evrope narodov. "Evropa mora preseči denar evro, postati mora Evropa sv.

no boljši glasniki miru, ki izhaja iz Kristusa, saj moramo graditi Evropo v miru. Za njim je spregovoril kardinal König, in to v vseh treh jezikih, verniki so z navdušenjem sprejeli njegovo gotovo slovenščino. Po pozdravu je dejal: "Mi smo danes obhajali izredno lepo sveto mašo, a nedaleč od nas, na Kosovu, ljudje zelo trpijo, molimo zanje!" Sveta maša se je končala, a ljudje se kar niso mogli raziti, pa čeprav je bogoslužje trajalo več kot dve uri. Z navdušenjem so prepevali ljudske cerkvene pesmi. Še dolgo jih je veliko ostalo okrog od potresa zelo načete cerkve Device Marije v Polju, kjer so prepevali in se med seboj pogovarjali. Med vernike so se pomešali tudi zbrani škofje in duhovniki, prijatelji iz treh dežel so si obljubljali, da se prihodnje leto spet dobijo. Kardinal König je kar žareč od sreče sredi pevcev, ki so mu zapeli *Mnogaja leta*, nihče od zbranih mu ne bi prisodil več kot devetdeset let!

Tudi vreme je bilo Srečanju treh dežel naklonjeno, pa čeprav je bilo v soboto v Bovcu soparno, mestoma prav vroče. Slabo uro po koncu maše pa so se nad Bovec zgrnili temni oblaki in začelo je močno deževati, večina vernikov pa je že bila ali na poti domov ali pa pod varno streho bližnjih gostišč.

S takimi srečanji, kot je bilo bovško, Cerkev ponovno dokazuje, da dan za dnem gradi pravičnejšo, prijateljsko in bolj solidarno evropsko družbo, tako da ima prav ljubljanski nadškof, ko poudarja, da združene Evrope ne bo, če le-ta ne bo slonela na trdnih temeljih krščanstva.

KONEC

PO OSMIH MESECIH MOLKA

NA OKOPIH V KRVAVEČEM BURUNDIJU

Naš rojak, misijonar Danilo Lisjak, ki smo ga v našem tedniku že predstavili, nam je pred dnevi poslal po telefaksu pretresljivo pismo iz črne Afrike. Objavljamo ga tudi zato, da bi vsi vedeli, kako težko delo opravljajo misijonarji. Spomnimo se jih tudi v molitvi!

Prisrčen pozdrav iz Burundija! Iz dežele državljanske vojne in hudih krivic in pobojev me je nemalo strah karkoli napisati, saj ste novice o podobnih morijah že kar vajeni poslušati in videti na Kosovu in drugod po svetu. Preveč smo daleč in majhni v osrčju Afrike, da bi se kdo z nami ukvarjal. Skoro sedem milijonov od vojne izmučenih ljudi, ki jim je vojaška klika manjšinskih Tutsijev pred petimi leti nasilno umorila demokratsko izvoljenega predsednika Ndadaja, ubila sleherni upanje in porinila deželo v državljansko vojno in poboje, ki so terjali dvesto tisoč žrtev v štirih letih in so nemalo botrovali pobojem v Ruandi l. 1994.

Lansko leto sem z grozo pripovedoval dogodke iz septembra 1996 v našem misijonu Rukago na severu Burundija, kjer smo sedaj štirje misijonarji slovenski salezijanci: Jože Mlinarič, Gusti Horvat, brat Vilko Poljanšek, ki sem ga pripeljal kot mizarja s seboj v misijon, in sam, ki vam pišem po osmih mesecih molka. V misijonu so tudi sestre Sv. Doroteje - Furlanke. Dogodki izpred skoraj dveh let so se ponovili 30. julija letos ob pol petih zjutraj. Gverila, tokrat že močna in organizirana, je obkolila veliko gričev misijona in neusmiljeno požigala in pobijala vse, kar ji je prišlo v roke. Predvsem so morili bogate Tutsije in njihove milice ter vojake ob naši občini. Število pobitih se po enem tednu približuje petdesetim. Okrog dvajset ranjenih sva s sestro Bernardo Cucit iz Krmina z avtomobilom prepeljala v provincialno bolnišnico Kayanza. Okrog 30 tisoč ljudi je zbežalo v vse smeri. Ostali smo sami, saj nam je bilo prizaneseno, kot nam je zagotovil komandant gverile, ki nas je poklical na vrata misijona. Pošteno pa so obdelali hišo sester, ki so se v paniki zaprle v eno sobo skupaj

s sestrami domačinkami. Šele ko je Gusti opazil, da se nekaj dogaja v hiši sester, je takoj opozoril komandanta - oblečenega v vojaško uniformo in s prenosnim telefonom - da so sestre v hiši in da ni lepo, kar delajo. Takoj je dal ukaz za umik z njihovega dvorišča. Tudi v naši mizarški šoli so zaneli ogenj v suhih deskah, vendar nam je uspelo ogenj pogasiti, sicer bi utrpeli ogromno škode na stavbah. Požgane so tri osnovne šole (14 razredov), požganih je verjetno čez 200 hiš. Vojska je utrpela velike izgube, saj je v petek, 31. julija, nedaleč stran od misijona ves dan potekala srdita bitka. Zvečer so me vojaki "prosili", naj odpeljem s kamionetom ranjence na zbirno mesto pred občino. Videti mlade fante s prebitimi nogami od protiosebnih min... Strašno! Ti se ne bodo več bojevali, če bodo sploh preživeli. Bilo mi je grozno pri srcu in tudi nemalo strah. Ko bi bilo vsaj zadnjič, si mislim...

Hvala Bogu smo torej preživeli te strašne trenutke, ki vam jih ne bi privoščil. Burundi je bolna dežela; bolnik, ki potrebuje nego in pozornost. Oblastniki, skoraj vsi postavljeni na silo po pušu leta 1996, so vsi zbežali. Sedaj pa izvajajo represalije in maščevanja nad nedolžnimi. Lov na čaravnice, bi človek poimenoval njihove rafinirane likvidatorske igrice po gričih. Pred nami pa taka hinavščina! Celo našega starega Januarija, voditelja legionarjev in mojega sodelavca v Karitas, so spravili v keho (pretepanje in mučenje) na občini, potem ko so ga dobili na njegovem izropanem domu. Bojim se zanj, saj je naš župan Tutsi oborožen - kot tudi večina Tutsijev, ki jih je oborožila njihova vojska pred napadom - in je izgubil vsako razsodnost... Upam, da ste me razumeli.

Kdo bo obnavljal porušene šole in hiše? Lani sem jim pozidal čez 300 stavb. Ljudje so izropani vsega in se s strahom vračajo iz močvirij in s hribov, kamor so se umaknili. Jutri bodo na vratih misijona. Kaj vsega bodo prosili! Burundijska Karitas skorumpirana (sami Tutsiji!) umira in je na nas pozabila. Slovenske duše naj vedo, da smo na okopih v krvavečem Burundiju v boju za zmago resnice, pravice za vse teptane tega ljudstva, za zmago ljubezni nad sovraštvom. Molite za mir v srcih Burundijcev!

Vsem pridnim na uredništvu in bralcem Novega glasa zбоgom!

Rukago, 7. avgusta 1998

- DANILO LISJAK

SVETNIK TEDNA

3. SEPTEMBRA

SILVESTER ČUK

GREGOR VELIKI,
PAPEŽ

Za Leonom I. je Gregor I. drugi in edini papež, ki mu je zgodovina prisodila naslov Veliki. Zaslužil si ga je, ker je modro vodil krmilo Kristusove Cerkve v času, ko je stari vek prehajal v srednjega. Razumno je povzel pridobitve dotedanjih krščanskih stoletij in jih kot skrbno urejeno dediščino izročil prihodnjim. Bil je prvi papež iz vrst

zahodnega meništvu, zato je mogel benediktinskemu redu naložiti dolžnost misijonarjenja med novimi evropskimi poganskimi narodi. Zapustil je globoke duhovne spise, preuredil je bogoslužje in petje (gregorijanski koral), kar je vse imelo stoletno veljavo. Bil je res "božji konzul", kakor je zapisano na njegovem grobu: namreč od Boga poslani pomočnik vsemu človeštvu in svetovalec ljudem kot glasnik božje volje.

Rodil se je v Rimu okoli leta 540 v patricijski (plemiški) družini. Njegova rojstna hiša je stala na Celijskem griču. To mogočno stavbo je Gregor kasneje preuredil v benediktinski samostan. Šolal se je najverjetneje tako kot tedanji Rimljani iz visokih krogov: pod vodstvom družine in učenih sorodnikov. Njegovi spisi pričajo, da si je pridobil temeljito izobrazbo. Med letoma 572-574 je bil na visokem mestu z naslovom rimski prefekt: bil je na čelu mestne uprave in o svojem delu je poročal cesarskemu namestniku v Raveni. Že leta 574 ali vsaj leto zatem se je odpovedal službi in svetu. S podedovanim premoženjem je ustanovil šest benediktinskih samostanov na Siciliji in enega v Rimu, v svoji rojstni hiši. Kar mu je ostalo premoženja, ga je razdelil med reveže, potem pa se pridružil menihom v domači hiši, vendar jim ni maral biti predstojnik. Po petih ali šestih letih bivanja v samostanu ga je tedanji papež Pelagij II. posvetil v diakona in ga kot svojega zastopnika poslal na carigranski dvor. To zahtevno službo je Gregor uspešno opravljal okoli šest let. Leta 586 se je vrnil v Rim.

Po smrti papeža Pelagija leta 590 so ga enoglasno izvolili za njegovega naslednika. Gregor se je na vse mogoče načine otepal tega bremena, a zaman: 3. septembra 590 so ga posvetili za rimskega škofa.

Takoj po nastopu papeške službe je Gregor vse kristjane opozoril, naj ne zidajo na njegovo, ampak na božjo pomoč. Njegovo zaupanje v božjo pomoč je dopolnjevala budna človeška pozornost za velike in majhne priložnosti, ki naj sprožijo dela ljubezni in usmiljenja do trpečih. V 14 letih svojega papeževanja je znal modro vpletati drobne stvari v velike načrte za blagor Cerkve. Kako je to zmož, pravijo njegovi življenjepisci, je podobno čudežu, saj je bil papež ves čas bolehen, če že ne hudo bolan.

Ni se mu povsem posrečilo doseči okrito in zaupno sodelovanje s cesarskim dvorom v Carigradu, znal pa je biti odločen v odnosu do Langobardov; v odnosu do Frankov si je prizadeval, da bi povsod uvedel pravi cerkveni red. Njegovo največje in najbolj osebno delo je bilo misijonstvo na Britanskem otoku. Zgodovinsko najpomembnejši je bil sklep, da je za misijonarje izbral benediktince, ki jim je naročal, naj poganskih svetišč ne rušijo, temveč jih spreminjajo v krščanske cerkve. Priporočal je blago misijonsko metodo, ki so jo uporabljali blagovestniki tudi med našimi slovenskimi predniki.

Njegovo življenje se je izteklo 12. marca 604. Do pokoncilske preureditve svetniškega koledarja katoliške Cerkve je bil njegov god 1. marca. To je vedno v postnem času, ko so svetniški godovi potisnjeni v ozadje, zato po novem obhajamo njegov praznik 3. septembra, na spominski dan njegove posvetitve za rimskega škofa.

■ Lokalni primorski program iz koprškega studia se začne vsak dan ob 16. uri. Ob 16.45 so obvestila o kulturnih in cerkvenih dogodkih na Primorskem in v zamej-

stvu. Ob petkih med 16. in 19. uro pripravljamo obenem iz beih studiov, koprškega in ljubljanskega.

Radio Ognjišče lahko poslušate na Ukv frekvencah 107,5 - Sveta gora (Goriška in Furlanija) in 91,2 - Tinjan (Trst).

NADŠKOF FRANC RODE ZA VELIKI ŠMAREN NA BREZJAH

ZA RAST CIVILNE DRUŽBE

Veliki šmaren, praznik Marijinega vnebovzetja, spada med najstarejše Marijine praznike in večje praznike v katoliški tradiciji. To je praznik upanja, saj nam govori, da je ena izmed nas ljudi dosegla polnost življenja. Praznik Marijinega vnebovzetja poudarja dostojanstvo človekove osebe. Ko kristjani izpovedujemo, da je Bog Marijo z dušo in telesom vzel v nebo, poudarjamo tudi pomembnost materinstva. Praznovanje je svojevrsten poklon ženi. Pa ne samo Materi Jezusa Kristusa, ampak vsaki ženi, ki se v življenju trudi živeti ta svoj poklic.

V slovenski tradiciji je velikošmarenski praznik močno zakoreninjen. Mnogo slovenskih župnijskih, podružničnih in zlasti božjepotnih cerkva je posvečenih tej skrivnosti. Na ta dan so zelo obiskane velike in manjše Marijine božje poti. Tudi letos je bilo po slovenskih Marijinih božjih poteh veliko romarjev. Med slovesno mašo na letošnji Veliki šmaren na Brezjah je imel ljubljanski nadškof msgr. Franc Rode aktualen in prodoren nagovor o pravem pomenu tega praznika. Zato smo želeli nagovor objaviti.

SPOŠTOVANI BRATJE DUHOVNIKI, DRAGI BRATJE IN SESTRE!

Danes se množice zbirajo ob Marijinih svetiščih po Sloveniji in dokazujejo, kako je Božja mati v resnici Kraljica slovenskih src. Ljubezen sloven-

skega naroda do Marije je trdna in kako je ne more omajati nobena preizkušnja. To je očitno posebno danes, ko obhajamo njen največji praznik, njeno vnebovzetje.

Leta 1950 je Pij XII. razglasil kot od Boga razodeto resnico, da je bila "brezmadežna Božja porodnica in vedno devica Marija, potem ko je dovršila tek svojega zemeljskega življenja, s telesom in dušo vzeta v nebeško slavo." Če je bila verska resnica o Marijini vnebovzetju razglašena šele sredi našega stoletja, pa je vera krščanskega ljudstva v to skrivnost mnogo starejša. Pravzaprav ima svoje korenine v samih začetkih krščanstva; Cerkev obhaja ta praznik že od prvih stoletij dalje. S tem Cerkev oznanja svoje upanje v dovršitev človekove usode. To je: poveljanje človeka s Kristusom. Drugi Vatikanski koncil poudarja pomen in vlogo Marijinega vnebovzetja: "Jezu-

sova mati je v nebesih že poveljana po telesu in duši in je kot taka podoba in začetek Cerkve, ki bo dovršena v prihodnjem veku. Marija tako sveti tu na zemlji potujočemu božjemu ljudstvu kot znamenje trdnega upanja in tolažbe - dokler ne pride Gospodov dan (C 68)."

Pomen tega praznika je torej ta: Bog je cilj našega življenja. Dopršitev in dopolnitev našega zemeljskega potovanja je srečanje z Bogom. Samo v Njem je naša dovršitev, samo božansko življenje ustreza zahtevam našega srca. Vemo, da Marija že živi to življenje. Ona je prvi in najlepši sad odrešenja. V svoji duši in telesu je bila že vzeta v nebeško slavo. Ta praznik nas mora utrjevati v veri; v veri v naše vstajenje in večno življenje pri Bogu, v veri v naše vnebovzetje. To je naše upanje: življenje pri Bogu v duši in telesu. Ne bo uživala božje navzočnosti samo duša,

ampak tudi naše telo. Kajti krščanstvo ne prezira telesa in ne razvrednoti tega sveta. Pravzaprav nikjer človek ni vzeta tako resno, nikjer njegovo življenje nima take cene, kot v Kristusu in po njem.

Bratje in sestre, danes obnavljamo posvetitev slovenskega naroda Mariji, ki je bila prvič izvršena l. 1992. Posvetitev ne pomeni samo, da se izročamo Marijinemu varstvu in ji zaupamo sebe in usodo svojega naroda. V posvetitvi izražamo tudi voljo, da vstopimo v svet vere in zaupanja, v katerem je živela Marija, da sprejememo sv. evangelij za vodilo našega življenja in da oblikujemo sebe in svet okrog sebe po evangeliju. To pomeni odgovornost za nas, odgovornost za narod, odgovornost za družbo in državo, v kateri živimo.

Kaj opažamo med nami v zadnjih mesecih in letih?

Medtem ko se oddaljuje obdobje, ko smo si priborili svojo samostojnost, opažamo med nami vse več razočaranja, vse več otopelosti, nekakšno mrtvilo, ki je vse bolj očitno v naši družbi. Ljudje se odtegujejo odgovornosti za družbo. Do države se obnašajo, kot da ni njihova. Čutijo se nemočno spričo tega, kar se dogaja na gospodarskem področju, do politike pa imajo prejkone negativen odnos. In zato se umikajo v zasebnost, mislijo in skrbijo le zase in za svoje najbližje. Angažiranje v javnem življenju jih ne zanima.

STRAN 13

5

ČETRTEK
27. AVGUSTA
1998

DRAGA *98

XXXIII. ŠTUDIJSKI DNEVI

PARK FINŽGARJEVEGA DOMA,
OPČINE, NARODNA ULICA 89

Od nujnega sožitja med manjšinci, preko dilem, ki jih Slovencem po svetu in doma še vedno postavljajo problemi asimilacije, in preko novega zaupanja v ovrednoteni svet kulture, do sprave kot pospeševalke razvoja državljske zavesti - skupna nit letošnje Drage je vsestranska rast polnokrvne zavesti slovenske družbe in posameznika v njej.

Informacije: DSI, ul. Donizetti 3 Trst; tel. (040) 370846, fax (040) 633307

Petek, 4. septembra 1998

OB 17. URI: dr. Damijan Hlede
IZZIV SLOŽNOSTI - VIZIJA ZAMEJSTVA NA
PREHODU V TRETJE TISOČLETJE

Sobota, 5. septembra 1998

OB 16.30: Zorko Simčič
BITI (ALI NE BITI...) TO, KAR SI? VPRAŠANJE
ASIMILACIJE NEKOČ IN DANES

Nedelja, 6. septembra 1998

OB 10.30: dr. Rudi Koncilija
HREPENENJE PO SVOBODI - GONILNA
SILA KULTURE

OB 16. URI: dr. Jože Pučnik
SPRAVA KOT IZHODIŠČE ZA CIVILNO
RAST SLOVENCEV IZ NARODA V DRŽAVO

V nedeljo, 6. septembra, ob 9. uri bo
na prireditvenem prostoru za vse udeležence Drage sv. maša.

ŽIVLJENJSKI JUBILEJI NAŠIH KULTURNIKOV

85 LET VINKA BELIČIČA

V sredo, 19. t. m., je dopolnil 85 let prof. Vinko Beličič, eden izmed najzlahtnejših književnikov in kulturnih delavcev na Tržaškem. Prof. Beličič ni sin tržaške zemlje, saj se je rodil 19. avgusta 1913 v Crnomlju. Tam je tudi obiskoval osnovno šolo, zatem gimnazijo v Novem mestu, leta 1940 pa je diplomiral iz slavistike na univerzi v Ljubljani. Pred diplomom je leta 1938 tudi študiral italijanski jezik in književnost na Katoliški univerzi Srca Jezusovega v Milanu. Od leta 1942 do 1945 je poučeval na uršulinski dekliški gimnaziji v Ljubljani, po koncu 2. svetovne vojne pa se je umaknil v Trst, kjer je takoj začel poučevati na tamkajšnjih novoustanovljenih slovenskih šolah, zlasti na znanstvenem in klasičnem liceju. Poučeval je skozi vsa povojna desetletja do upokojitve sredi sedemdesetih let.

Beličičev literarni opus obsega vrsto pesniških zbirk (*Češminov grm*, *Pot iz doline*, *Gmajna* idr.) in črtic (*Kačurjev rod*, *Dokler je dan* idr.), ki jih prevečata zlasti dve vrednoti, katerim se avtor nikakor noče odpovedati: neuklonljiva zvestoba krščanstvu in slovenstvu. Poleg leposlovnih del je prof. Beličič napisal tudi vrsto učbenikov za slovenske šole (npr. *Občjo zgodovino*), prevajal je dela svetovnih književnikov, sodeloval je z Radiom Trst A in z Mladiko, ki je objavila skoraj vsa njegova povojna leposlovna dela.

Kljub letom je prof. Vinko Beličič še vedno zelo dejaven. Do nedavnega je redno zahajal v Narodno in študijsko knjižnico v Trstu, redno pa se udeležuje študijskih dnevov v Dragi. Zavedamo se, da ta skromni zapis ni dovolj za izčrpno osvetlitev slavljenčevega lika, ki si zasluži večji prostor in priznanje (mislimo pa, da smo prvo občilo v zamejstvu - če izvememo televizijo - ki je slavljenca počastilo). Kakorkoli že, naj gre s tega mesta in s strani našega časopisa iskreno voščilo z željo, da bi prof. Vinko Beličič še dolgo živel in deloval med nami.

V tem tednu sta še dve osebnosti slavili življenjska jubileja, ki ju bomo prihodnjic obeležili z daljšim zapisom. Pisatelj Boris Pahor je praznoval 85 let, slikar Bogdan Grom pa 80. Obe ma naj gredo naša iskrena voščila.

IŽ

POGOVOR O DRAGI MLADIH 1998 / BREDA SUSIČ

MESTO CIVILNE DRUŽBE V DEMOKRACIJI

MATJAŽ RUSTJA

Mesto civilne družbe v demokraciji - tako se glasi letošnji tematski okvir osme Drage mladih. Po velikih, svetovnih družbenih spremembah je živela v septembru 1990 pobuda, namenjena predvsem mladim iz zamejstva, domovine in zdomstva, da bi se srečali pri predavanjih, debatah in seveda družabnostih. Zaprošili smo za pogovor Bredo Susič, absolventko na diplomatskih vedah v Gorici, pobudnico Drage mladih (skupaj z MOSP-om) in bodrilno silo vsakoletnega projekta.

Kaj je letos na programu?

Letošnja Draga mladih bo svoje razprave in posege posvetila vlogi civilne družbe v demokratično urejenih državah. Večkrat je slišati mnenje, da je politika umazana stvar in zato se mladi (pa tudi starejši) nočejo ukvarjati z njo. Toda vsi, ki hočemo verjeti v boljši jutri, se moramo tako ali drugače aktivno zanimati za odločitve o javnih zadevah, t.j. o skupnem dobrem. Če se že nočemo vključiti v politično stranko in v aktivno politiko, lahko na te odločitve vplivamo tudi na drugače, morda manj direkten, vendar ravno tako učinkovit način. Organiziramo se v skupine ali delujemo kot posamezniki znotraj civilne družbe. Te skupine so lahko katerekoli vrste društev, organizacij, gibanj, ki vplivajo na posameznike in na okolje, v katerem delujejo. S svojim delovanjem skušajo izoblikovati javno mnenje (posameznik lahko v tej smeri deluje npr. preko medijev), bolj ali manj direktno vplivati na odločitve politikov.

Uvodno predavanje na to temo bo imel v četrtek, 3. septembra, ob 16.30 filozof in teolog dr. Tone Jamnik. Naslednji dan, v petek, ob 10. uri, bo na programu okrogla miza o vplivu medijev in sodstva na politiko z naslovom *Neodvisnost v sodobni demokratični družbi*. Gostje te okrogle mize bodo časnikar revije Mag Janez Markeš, sociolog in pravnik, bivši ustavni sodnik v republiki Sloveniji dr. Peter Jambreč in časnikar na Radiu Trst A in predsednik Sveta slovenskih organizacij Sergij Pahor.

V soboto, 5. septembra, pa bomo ob 10. uri skušali osvetliti temo z drugačnega zornega kota. Gostje okro-

gle mize bodo skušali odgovoriti na vprašanje, kako lahko mladi vplivamo na odločitve politikov in kako politiki rešujejo probleme mladih, kot so brezposelnost, stanovanjska politika, družinska politika itd. Zato smo povabili goste, ki prihajajo z različnih delovnih področij: vidike politikov in vladnih služb, ki se ukvarjajo s temi problemi, bo zastopal minister za delo, socialo in družino republike Slovenije dr. Tone Rop, vidike gospodarskega sektorja bo prikazal ravnatelj SDGZ Vojko Kocjančič, socialne probleme mladih in kako te probleme skušajo reševati ustanove, ki se ukvarjajo s prostovoljnimi delom, bo prikazal salezijanski duhovnik, vodja preventivno-vzgojnega projekta Skala, Martin Liseč, poglede mladih, posebno takih, ki so se znotraj civilne družbe angažirali v prvi osebi, pa bo prikazal bivši študentski minister za socialno Uroš Slamčič.

Nezanemarljivo vlogo v projektu Draga mladih igra tudi družabnost...

Tako je. Čeprav je študijski del programa tisti, ki pritegne pozornost potencialnih udeležencev, bo veliko mladim, ki so se v preteklih letih udeležili te velike mladinske prireditve, povedalo, da se v park Finžgarjevega doma na Opčinah radi vračajo tudi zato, ker tam srečajo prijatelje in znance z vseh koncev Slovenije in iz zamejstva ter zdomstva. Draga mladih je namreč prostor, kjer se mladi srečujejo, si izmenjujejo mnenja o temah, o katerih običajno na drugih srečanjih ni govora, vzpostavljajo prijateljske vezi, se zabavajo ob kulturnih in družabnih točkah, gredo skupaj na izlet, preživijo tri dni v prijetni družbi. Tu nastajajo prijateljstva, ki se potem ohranijo v času.

Letos je spremlni kulturni in družabni del programa zelo pester: v četrtek, 3. septembra, bo Gledališka skupina Slovenskega kulturnega kluba ob 20.30 predstavila odsko celovečerno igro *Tajno društvo PGC*. Igro je pod vodstvom režiserke Lučke Peterlin (ki je Ingoličeva delo tudi dramaturgiralna in modernizirala) lani že večkrat uprizorila, vendar največkrat izven Trsta (na Koroškem, Goriškem, v Sloveniji), tako da bo ta uprizoritev ena zadnjih priložnosti tudi za domačo publiko, da si zabavno igro ogleda. Predstava bo v dvorani Finžgarjevega doma na Opčinah.

Naslednji dan je na sporedu kratek izlet v Trst. Mladi bodo obiskali sedež

Slovenskega raziskovalnega inštituta. Krajši izlet v center mesta in obisk ene izmed važnejših manjšinskih ustanov sta pomembna predvsem zato, da mladi iz Slovenije, Koroške in zdomstva spoznajo slovensko skupnost v Trstu oz. v Italiji in pogoje, v katerih živijo in se ohranja.

Prijateljske stike lahko mladi navežejo tudi v petek zvečer, ko je v velikem šotoru, kjer navadno potekajo predavanja, na sporedu ples.

Kako poteka organizacija tega zabavnega programa? Osebnosti, ki jih srečujemo na Dragi mladih, uživajo v slovenskem (in tudi širšem) prostoru velik ugled. Kako pridete v stik z njimi in kakšen je njihov odziv?

Priprava oz. organizacija Drage mladih je projekt, ki traja celo leto in ki zaposluje kar lepo skupino mladim. Letos so glavno odgovornost za organizacijo sprejeli mladi iz Združenja katoliških študentov iz Ljubljane. Vendar vse odločitve sprejemamo vsi organizatorji skupaj (t.j. Mladi v odkrivanju skupnih poti iz Trsta, člani akademskega katoliškega združenja Amos iz Maribora, Mavričnega mosta mladim, Sončne pesmi, Mladinskega ceha in Mladim krščanskim demokratov) in si tudi razdelimo delo. Sicer imamo poleg glavnih organizatorjev vedno največ dela ravno mi, člani MOSP-a, ker smo gostujoče društvo.

Za naša predavanja in okrogle mize vedno iščemo zelo ugledne in strokovno pripravljene osebnosti. Z njimi skušamo priti v stik osebno ali, v nekaterih primerih, preko posrednikov. Stik z gosti je eden izmed najbolj zanimivih in vznemirljivih aspektov dela, ki ga opravljamo organizatorji. Največkrat lahko ugotovimo, da so povabljenе osebe zelo prijazne in ustrezljive. Večkrat se tudi navdušijo nad temo predavanja in nas odkrito pohvalijo.

Ker pa vabimo osebnosti, ki opravljajo zelo odgovorne in tudi vplivne službe, se nam večkrat godi, da morajo gostje zadnji trenutek odpovedati svojo udeležbo, največkrat zaradi službenih dolžnosti. To se nam je zgodilo večkrat v preteklih letih, pa tudi letos sta se, žal, udeležbi morala odpovedati časnikarka radia Glas Amerike Alenka Adamič Richardson in senator Dimitri Volčič.

Upam si trditi, da je naletela Draga mladih na bogatejši odziv med mladinskimi oz. študentskimi organizacijami iz Slovenije kot pa iz zamejstva. Ali je ta trditev točna in zakaj?

Ta trditev je le delno resnična. Res je, da je udeležencev iz zamejstva po naših ocenah vedno premalo. Vendar če bi število v odstotkih primerjali s številom udeležencev iz Slovenije, bi po mojem ugotovili, da razlika v povprečju ni tako velika, kot se lahko zdi na prvi pogled.

Res pa je, da v preteklih letih nismo bili zadovoljni z udeležbo mladim iz zamejstva (predvsem iz Gorice, pa tudi iz Trsta). Zakaj je kljub zelo kvalitetni ponudbi odziva malo, ne vem. Mislim, da naredimo vsako leto zelo veliko reklame, zato ne moremo iskati vzroka v neobveščeniosti. Bojim se, da so vzroki delno v preobremenjenosti naših mladim (tistih, ki hočejo biti aktivni in osveščeni), delno v brezbriznosti oziroma lenobi (tistih, ki jih zanima samo čista zabava in so alergični na vse tisto, kar diši po kulturi in izobraževanju), delno pa še vedno v določenih predsodkih (zaradi imena prireditve in njenih organizatorjev).

Tisti, ki se odločijo, da se Drage mladim udeležijo (predvsem, če se udeležijo celotnega programa, pa tudi če pridejo le na katero izmed predavanj oz. kulturno točko programa), vedno odnesejo od tega veliko: nova spoznanja in informacije, lepe spomine na pogovore z drugimi mladimi, nova prijateljstva... Udeležba na Dragi mladih je izkušnja, ki te vsestransko obogati. Zato še enkrat vabim prav vse mlade - vseh starosti, iz različnih krajev in različnih idej - da nas obiščejo od 3. do 5. septembra v parku Finžgarjevega doma na Opčinah.

Hvala lepa za pogovor.

"NEOBIČAJNI" POKLON AVGUSTU ČERNIGOJU

V ponedeljek, 24. avgusta, je poteklo sto let od rojstva umetnika Avgusta Černigoja. V pričakovanju na dve veliki razstavi, ki ju pripravljata muzej Revoltella v Trstu in Galerija moderne umetnosti v Ljubljani in ju bodo odprli predvidoma novembra oz. decembra, je tržaško gledališče Miela v sodelovanju z zadrugo Bonawentura ravno na Černigojev rojstni dan priredilo neformalno družabno srečanje za vse tiste, ki so umetnika poznali oz. ki kakorkoli cenijo njegov opus.

V gledališču Miela se je tako zbralo veliko število nekdanjih Černigojevih prijateljev, znancev, sodelavcev in učencev. Mnogi izmed njih so danes uveljavljeni likovniki in književniki, ki na tak ali drugačen način nadaljujejo njegovo delo. Med udeleženci, med katerimi je bilo tudi nekaj predstavnikov družbenega in političnega sveta naše manjšine, je bila tudi vicekonzul republike Slovenije Zdenka Šimonovič. Družabnost je potekala ob razstavi *Transformation*. Gre za mednarodno razstavo sodobne umetnosti, ki jo je uredila Maria Campitelli in na kateri sodeluje 11 umetnikov iz različnih držav. Resnici na ljubo je na Černigoja spominjal le njegov ponavljajoči se stavek, da je umetnost zelo stroga in zelo resna zabava. To pa je, dovolite, le nekoliko premalo, če potem še dodamo, da je vse skupaj ustvarjalo vtis, kot da bi bilo pripravljeno v naglici, povrhu pa še kičasto in plehko. O umetniku in njegovem delu bomo daljši prispevek objavili prihodnjic.

IŽ

BOLEČA IN TEŽKA IZGUBA

BRIDKO SLOVO OD
PROF. JOŽKA BAŠE

V začetku prejšnjega tedna je v zamejstvu, zlasti na Tržaškem, globoko odjeknila skoraj neverjetna vest o ne pričakovani smrti prof. Jožka Baše. Prof. Baša, sicer izkušen planinec, se je v nedeljo, 16. avgusta, skupaj s soplezalcem Danilom Šegulo s Ptuja, podal na severno steno gore Raduhe v Kamniških Alpah. Med vzponom mu je spodrsnilo, omahnil je kakih 50 metrov globoko in ni mu bilo pomoči.

Vest o smrti prof. Baše je boleče odjeknila med zamejskimi Slovenci, saj je bil pokojnik priznan šolnik in aktiven član naše skupnosti. Rodil se je 15. junija 1935 v Trstu, kjer je obiskoval slovenske šole. Po maturi na slovenskem tržaškem učiteljski in nekajletnem službovanju na tukajšnjih slovenskih osnovnih šolah je na ljubljanski univerzi diplomiral iz ekonomskih ved. Potem ko mu je bila diploma priznana v Italiji, je poučeval najprej na italijanskih, potem še na slovenskih srednjih šolah v Trstu. Nazadnje je bil še didaktični ravnatelj pri Sv. Ivanu in kot tak je leta 1993 stopil v pokoj. Predsedoval je tudi maturitetnim komisijam.

Pokojnikovo delovanje pa se ni končalo med šolskimi zidovi. Prof. Baša je bil aktiven član Sindikata slovenske šole, kjer je bil tudi več časa član vodstva. Sodeloval je tudi pri urejanju in sestavi številnih publikacij. Pokojni prof. Baša je tudi zavzeto in aktivno spremljal družbeni in politični utrip slovenskega naroda v matici in zamejstvu. Ta-

ko je npr. sodeloval tudi z Odborom za varstvo človekovih pravic, ki se je leta 1988, v času Slovenske pomladi, oblikoval ob aretaciji Janše, Boršnerja, Tasiča in Zavrle. Poleg tega je bil tudi aktiven član Slovenskega planinskega društva Trst. Prav ljubezen do go-
ra pa je bila zanj usodna.

Pogreb prof. Jožka Baše je bil v petek, 21. avgusta, na pokopališču pri Sv. Ani. Udeležilo se ga je res veliko število ljudi, kar priča o pokojnikovi priljubljenosti v naši skupnosti. Mašni in pogrebni obred sta opravila slovenski kaplan pri Sv. Ivanu Milan Nemač in župnik z Goč Bogdan Saksida, peli pa so člani Tržaškega okteta in okteta Odmevi ter cerkveni pevski zbor od Sv. Ivana. Od pokojnika so se z ganljivimi besedami poslovili prof. Živka Marc, didaktična ravnateljica dr. Ksenija Dobriča in dr. Marko Udovič.

Ženi, prof. Majdi Kaučič, in hčerki Barbari naj gre iskreno sožalje tudi s strani Novega glasa.

Ob nenadni izgubi prijatelja
PROF. JOŽKA BAŠE

didaktičnega ravnatelja v pokoju, poštvalnega člana izvršnega odbora Sindikata slovenske šole, navdušenega rekreativca, hribolazca,

izrekamo ženi Majdi in hčerki Barbari občuteno sožalje

Odborniki in člani Sindikata slovenske šole - Trst

PRAZNOVANJE
ZAVETNIKA
SV. ROKA
V GROPAZI

Preteklo nedeljo, 16. t.m., so v Gropadi počastili svojega zavetnika sv. Roka. Kar precej župljanov se je zbralo pri večerni slovesni maši, ki jo je daroval domači župnik g. Žarko Škerlj.

Vsaka doba ima svoje junake, mučence, ki jim kristjani pravimo svetniki. Postavljeni so na spomenike ali oltarje, da so nam za zgled in oporo, v pomoč in priprošnje, je poudaril župnik v svojem nagovoru med mašo. Ohranjati živo versko-narodno in kulturno izročilo, biti hvaležni prednikom, da so nam sezidali cerkev, živeti in

sveto. Posebej mladi ljudje, ki vse dajo na šport, bi morali vedeti, da le-ta kot vrednota sama zase ni vredna, da bi samo zanjo delali in živeli.

Večer smo sklenili z družabnim klepetom ob skrbno pripravljenih mizah, za kar gresta iskrena zahvala in hvaležnost pridnim domačim gospodinjam.

RAZSTAVA O RIBIŠTVU V TRŽAŠKEM ZALIVU
PRIČEVANJE O STOLETNEM ŽIVLJENJU
SLOVENCEV Z MORJEM

V Prosvetnem domu na Opčinah je do 20. septembra odprta razstava z naslovom *Ribištvo skozi stoletja v Tržaškem zalivu*. Pripravil jo je kapitan Bruno Volpi Lisjak, avtor uspešne knjige *Slovensko pomorsko ribištvo skozi stoletja od Trsta do Timave*, ki je izšla leta 1995 pri založbi Mladika v Trstu. Razstavo so odprli že 13. t.m. v okviru tradicionalnega Tabora, ki ga vsako leto prireja istoimensko društvo na Opčinah. Na odprtju sta spregovorila predsednik slovenskega Jadralskega kluba Čupa iz Sosljana pri Trstu Marino Košuta ter avtor razstave Bruno Volpi Lisjak. Za glasbeni utrinek je poskrbel moški zbor *Vesna* iz Sv. Križa pri Trstu pod vodstvom Marjana Pavlice.

Namen razstave je prikazati občinstvu navade in dejavnosti, ki so bile značilne za del slovenskega prebivalstva na Tržaškem in ki so za vedno izginile oz. gredo v pozabo. Želi tudi širiti spoznanje, da imamo Slovenci pomorsko tradicijo. Drugi cilj razstave je pritegniti pozornost javnosti, tako ustanov kot zasebnikov, da pride do nastanka ribiškega muzeja ali vsaj stalne razstave o ribištvi, tako da bi morje ostalo bistven element slovenskega prostora in del kulturne dediščine primorskih Slovencev.

Razstava je razdeljena na dva dela: prvi, ki je na ogled na panojih, obsega zgodovino slovenskega pomorskega ribištva v Tržaškem zalivu skozi najrazličnejše dokumente in listine, ki segajo nazaj celo v 16. stoletje. Te listine nudijo obiskovalcu zelo zanimivo zgodovinsko-sociološko sliko skozi čas o življenju slovenskih ljudi na obal-

nem pasu in o njihovih dejavnostih na morju. Panoje s kopijami dokumentov in listin krasijo tudi fotografije starih ribiških prizorov. Posebna poglavja so posvečena čupi, ribiškemu čolnu, ki je več kot tisoč let pravi simbol slovenskega pomorskega ribištva na Tržaškem, zatem boju s t.i. "čozoti", se pravi ribiči iz Chioggie, ki so prihajali ribariti v Tržaški zaliv na škodo do-

mačih ribičev, pa še značilnemu lovu na tune.

Drugi del razstave je bolj etnološkega značaja, saj je na ogled vrsta predmetov in orodja, ki so ga uporabljali slovenski ribiči na Tržaškem: svetilke, mreže, sidra, jadra, razni drugi pripomočki za ribolov idr. Na ogled je tudi originalni model t.i. "ščife", 4-metrskega čolna, ki so ga uporabljali ribiči v Tržaškem zalivu.

Razstavljeni eksponati so last muzejske zbirke Narodne in študijske knjižnice v Trstu.

Razstava *Ribištvo skozi stoletja v Tržaškem zalivu* predstavlja torej vpogled v del naše zgodovine, ki ga resnici na ljubo tudi pri nas nismo preveč poglabili. Razstavljeni dokumenti in predmeti tudi dokazujejo, da je življenje Slovencev na zahodni narodnostni meji že od nekdaj prežeto s tesnim življenjem z morjem. Z zamrtjem ribiške dejavnosti je začel bledeti tudi zgodovinski spomin na to življenje. Zasluga kapitana Bruna Volpija-Lisjaka je, da je s svojo knjigo obudil spomin na obdobje slovenskega ribištva na Tržaškem, razstava v Prosvetnem domu pa kaže, da se obujanje zgodovinskega spomina nadaljuje.

VERSKA IN KULTURNA PRAZNOVANJA

TUDI LETOS DOŽIVET VELIKI
ŠMAREN NA REPENTABRU

Tudi letos je bilo na praznik Vnebovzetja Device Marije na Repentabru nadvse praznično. Pot, ki vodi na utrjeno svetišče na Tabru, je bila posejana s stojnicami, ki so ponujale najrazličnejše blago. Tako na poti kot ob vznožju in seveda na vrhu griča je bilo 13., 14., 15. in 16. avgusta zelo živahno, saj je Repentabor v tistih dneh obiskalo veliko število ljudi, da bi prisostvovali tako verskim svečanim kot kulturnim točkam ali pa samo, da bi se rešili sopen, ki je vladala v tržaškem mestu, pa tudi na Krasu.

Višek praznovanj na Repentabru je bil 15. avgusta, na sam praznik Marijinega Vnebovzetja. Romarska maša je bila že ob 8. uri, ob 10. uri pa je bila slovesna maša, ki jo je daroval tržaški škof Evgen Ravignani. Ob 17. uri je bil tradicionalni romarski shod z mašo, ki jo je daroval župnik iz Dutovelj. Maši so sledile pete litanije v cerkvi. Dan kasneje, 16. avgusta, pa je repentabska župnija praznovala zavetnika sv. Roka. Redna maša je bila ob 10. uri zjutraj, večerna pa ob 19. uri. Po maši je na dvorišču med Srenjsko hišo in cerkvijo nastopila godba na pihala iz Nabrežine.

Ob tradicionalnih praznovanjih na Repentabru so v četrtek, 13. t.m., v Srenjski hiši odprli razstavo *Jesusov križev pot v upodobitvi Avgusta Černigoja*. Gre za 14 intarzij, ki jih je l. 1966 izdelala tržaška umetnica Emanuela Marassi na podlagi serije risb, ki jih je Avgust Černigoj svojčas pripravil za zasebno kapelo v New Yorku. Takrat je tudi škedenjski kaplan Dušan Jakomin prosil umetnika, da bi prispeval podoben križev pot. Tako so nastale intarzije Černigojeve učenke Emanuele Marassi. Zaradi raznih težav ni nikoli prišlo do izročitve umetniškega dela, ki je letos prvič razstavljeno javnosti ob stoletnici Černigojevega rojstva. Do razstave je prišlo tudi v okviru priprav na jubilejno leto 2000. V tem duhu bo-

do postaje križevega pota obiskale in idejno povezale Marijina svetišča na Repentabru, v Miljah in na Vejni.

Razstavo so priredile pokrajina Trst, občina Repentabor, župnijska skupnost Repentabor, pripravil jo je odbor Trieste Contemporanea s prispevkom Tržaške trgovske zbornice in Sklada Tržaške hranišnice. Uredili sta jo Federica Luser in Alessandra Nicolini, mizarska dela je opravil Saverio Marassi, kovinska pa Massimiliano Ferluga.

Križev pot bo na ogled do 30. avgusta po naslednjem urniku: ob delavnikih od 17. do 20., ob nedeljah pa od 11. do 13. ter od 17. do 20. ure.

JUBILEJNI 50.
MARIJANSKI
SHOD

V nedeljo, 13. septembra, bo na Opčinah 50. jubilejni Marijanski shod. Potekal bo pod geslom *Z Marijo v tretje tisočletje!* in v okviru drugega leta duhovne priprave na jubilejno leto odrešenja 2000.

Praznovanja se bodo začela že v petek, 11. septembra, ko bo ob 20. uri pod šotorom v Marijanišču predstavitev brošure ob 50. Marijanskem shodu. Poleg tega bo sta še video-recital o letošnjem romanju kipa fatimske Matere Božje, ki je bilo v mesecu maju po slovenskih župnijah. V soboto, 12. septembra, bo, vedno pod istim šotorom z začetkom ob 20. uri, koncert Marijinih pesmi. Oblikovale ga bodo godbe na pihala iz Doline, Proseka in Nabrežine ter Združeni pevski zbor Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta.

V nedeljo, 13. septembra, bo osrednja slovesnost, ki jo bo vodil tržaški škof Evgen Ravignani. Pričetek bo ob 15. uri v openski župnijski cerkvi z molitvijo in razmišljanjem. Ob 15.30 bo procesija po vasi, na kateri bodo sodelovale godbe na pihala, združeni zbor ZCPZ, skavti in skavtinja ter narodne noše. Po procesiji bo maša pod šotorom v Marijanišču. Od 14. ure do začetka procesije bo v cerkvi tudi priložnost za spoved.

VRHUNEC SKAVTSKE DEJAVNOSTI

SLOVENSKI TRŽAŠKI SKAVTI SO SE VRNILI S TABOROV

MATJAŽ RUSTJA

Vročni avgust nas moreče opominja, da se poletje izteka, da bosta kmalu šola ali zaposlitev trdo pritiskala na vse nas. Tudi skavtsko leto bo znova zaživelo po veselih poletnih taborih. Od teh ostajajo neizpodbitna dejstva le datumi, število udeležencev in članov vodstva, pa še kraj seveda, vse ostalo (z občutki na prvem mestu) je sad osebnega doživljanja in sprejemanja. Številke so le kavelj v neskončnosti spomina, na tega obešamo skavtske trenutke. Težko bi ne verjel v posledice skavtskega poletja, kjer narava kriči osebnosti, jih oblikuje v vsakodnevem odkrivanju pozitivnosti in negativnosti biosa, ko korak za korakom ruši popadke mladostniške neurejenosti življenja.

Tržaški del SZSO je za višek skavtskega leta pripravil kar šest taborov, tako da je skoraj 200 mladih doživelo tisto, kar ni dano vsakomur: skavtizem. Preveč destruktivno bi bilo zreducirati vse na gole številke, ker vsaka številka lahko pove veliko več kot vse skupaj. Vsak posameznik bi mogel ure opisovati tabor, še vedno pa bi ostal mozaik taborov zavrt v tančico nedosegljivih osebnih trenutkov.

Volčiči in veverice (bili so na taboru od 27. 7. do 2. 8. v Bukovem pri Cerknem) še iščejo skrivnostnega Belega bizona, razdeljeni v indijanska plemena Absorakov, Cheyennov in Shoshonov. Velika poglavarka Čuvarka svete pipe (načelnica tabora) Martina Slavec je vestno pripravljala malčke, jih skupaj z ostalim vodstvom urila v skavtsko-indijanskih veščinah, da bi bili kosu lovu na bizona. Z izleti v arheološko središče Divje babe, idrijski Antonijev rov ter bolnico Franjo so si ogledovali okolico, vendar Beli bizon še tuli v polmraku cerkljanskih gozdov.

Mogoče po naključju, mogoče zaradi privlačne teme,

tudi dva tabora (od skupnih treh) veje izvidnikov in vodnic sta izbrala indijansko tematiko. Druga četa je taborila od 13. 7. do 27. 7. v dolini Žirovnice pri Žireh (o tem bomo poročali prihodnjič), plemeni Dakota in Nakota velike družine Sioux prve in tretje čete pa sta odšli v Reko pri Cerknem in tam bistrili um in moč, drznost v indijanskem

vzdušju. Od 12. 7. do 23. 7. jih je načelnica Samuela Bandi, pod totemom velikem orlom (niso namreč dvignili tradicionalnega jambora), nagovala o lepotah narave, duha in duhovnosti.

Četrta četa, ki je taborila od 5. 7. do 18. 7. v Lahovem na Bloški polici (načeloval ji je Ivo Kerže), je sklenila, da se bo preimenovala in preo-

blekla v tabor Tlačanov. Po postavitvi tabornih zgradb se je začelo spoznavanje bogatih skavtskih veščin, odetih v čar preteklih stoletij, v boj proti neusmiljenemu gospodarju. Nova pravda, ki sta jo razglasila grof in grofica, pa je bila zadnja kapljica v morju krivic; upor je bil za vrati in med veliko igro si je ljudstvo pridobilo nove pravice.

Noviciat in klan tretjega in četrtega stega sta se pod vodstvom Stojana Pahorja in Jordana Pisanija podala na potovalni tabor s kolesi od Lienza do Dunaja. Od 3. 8. do 11. 8. so na skoraj 300 km poti ob Donavi spoznavali lepote Avstrije in njenih ljudi v dokaj neobičajni, a izredno bogati izkušnji.

Noviciat in klan prvega in drugega stega pa sta odšla na potovalni tabor (27. 7. - 3. 8.) z zavestjo, da se bosta morala prav posebno potruditi: ne samo na potovalnem delu od Krme po bohinjskih planinah, preko Črnega jezera, Komne in Krna v Lepeno, ampak tudi na stalnem delu na Baškem. Vključili so se namreč v humanitarno akcijo "Skupaj v Posočju 1998", ki jo je organizirala tretja veja primorskih skavtov ZSKSS in SZSO. Vsak noviciat in klan iz slovenske in zamejske Primorske je za nekaj dni pomagal potresencem: "Vse, kar želite, da bi ljudje vam storili, storite tudi vi njim!" (Mt 7, 12).

V MARIJANIŠČU NA OPČINAH

USPEŠEN ZAKLJUČEK PRVEGA PEVSKEGA TEDNA

MAJDA DANEV

Na petkovi prireditvi so mlade udeleženke prikazale uspešno opravljeno delo.

FOTO KROMA

V petek se je v openskem Marijanišču s sveto mašo na prostem in prireditvi v dvorani Finžgarjevega doma zaključil prvi poletni pevski teden, ki ga je v sodelovanju z Marijaniščem in Zvezo cerkvenih pevskih zborov priredilo društvo Vesela pomlad za deklice od 6. do 10. leta starosti. V pestrem, skoraj dve uri trajajočem programu, smo se seznanili s številnimi dejavnostmi, ki so potekale od ponedeljka do petka, in spoznali, kaj zmorejo v tako kratkem času ustvariti mladi pod mentorstvom strokovno odlično pripravljenih peda-

govov. Koordinator dela g. Franc Pohajča je nazorno opisal potek dela in sproti predstavljal posamezne dejavnosti, ki jih je 32 deklic, razdeljenih v štiri starostne skupine, tudi praktično prikazalo. Tako smo lahko spoznali delo vokalista, prof. Rafaela Martina del Campa, ki je male pevke seznanjal z dihalno vokalno tehniko, prof. Majde Artač, ki jih je seznanjala z lepo slovensko besedo, mlade bodoče glasbene pedagoginje, za sedaj še študentke na Akademiji za glasbo in Ljubljani Martine Batič, ki je z malimi pevkami naštudirala krajši pevski program, prof. Marje

Feinig, ki je vodila tečaj igranja na Orff instrumente, pa še delo gospe Anke Čepelnik Kocijančič, ki je bila zadolžena za folklorne plesse, in prof. Petre Križmančič, ki je skrbel za gibalno ritmične vaje. S podobno dejavnostjo se je ukvarjala tudi Valentina Šuber, študentka na Fakulteti za šport v Ljubljani, ki pa je rezultate svojega dela predstavila že prej na prostornem dvorišču. Žal nismo mogli spoznati, kako so se naše male pevke odrezale v bazenu, kjer so izvajale razne vaje pod mentorstvom prof. Maria Čača, lahko pa smo si na priložnostni razstavi ogledali izdelke njihovih spretnih rok, ki so nastali pod vodstvom prof. Jasne Merku in gospe Tatjane Malalan.

Pevsko glasbene in razvedrilne dejavnosti so ves teden potekale v sozvočju in se skladno dopolnjevale, kar je bilo opaziti tudi na zaključnem prikazu opravljenega dela. S tem so bile seveda zadovoljne predvsem male pevke kot tudi njihovi starši, mentorji in organizatorji.

Zaradi preobilice gradiva bomo nekatere prispevke objavili v prihodnjih številkah. **Sodelavcem in bralcem se opravičujemo.** /URED.

DAROVI

ZA CERKEV na Pesku: neimenovana oseba za novo električno napeljavo 50.000; ob obletnici smrti Branka Grahonje starši 50.000; Milka Rapotec (Gročana 53) 50.000; Marija Bernetič namesto cvetja pok. Mariji Grahonja 30.000.

ZA CERKEV v Bazovici: Marija Žagar 50.000; Štefanija Kalc v spomin na svoje drage pokojne 50.000; Dora Kalc 15.000; Majda Cijak ob 4. obletnici mame 50.000; Ana Križmančič 50.000; v spomin na pok. moža Vinkota žena Marija Marc 40.000; v spomin na starše hčeri Marija in Danica Marc 40.000; starši pok. Aleksandra Ciacchi ob drugi obletnici smrti 100.000 za cerkev v Bazovici in 100.000 za cerkveni zbor Lipa; Marija Marc ob spominu na pok. Igorja Križmančiča 20.000; domača družina ob smrti pok. Brunota Čuka daruje za cerkev 100.000 in za cerkveni pevski zbor 100.000.

ZA CERKEV na Padričah: ob prvem svetem obhajilu hčerke družina Sfreddo 300.000.

ZA KARITAS v Ajdovščini: S.V. 50.000.

ZA MARIJIN dom pri Sv. Ivanu: Lučka in Sandi ob krstu malega Martina 50.000; v spomin na Pavlo Adami Mimi in Pina Cobani 50.000; M.P. 50.000.

ZA CERKEV v Nabrežini: namesto cvetja na grob tete Marije Pertot vd. Caharija darujejo nečaki Sonja, Vera, Neva in Ivan 120.000 lir; SSK za dvorano 300.000; N.N. 30.000; Kakeš 100.000; bolniki 70.000; Breda Gruden 100.000; Abras. 50.000; Tonio 100.000; Gerli 20.000; Caharija 30.000; Trobec 20.000; Grilanc 35.000; Caharija 70.000; Pangos 15.000; Caharija 30.000; Tartar. 300.000; Caharija 15.000 lir.

OBVESTILA

ZBOR JACOBUS GALLUS obvešča stare in nove pevce, da bo prva pevska vaja v novi sezoni 1998/99 v torek, 1. septembra, ob 20. uri v Gallusovi dvorani na sedežu Glasbene matice, ul. Ruggero Manina 29, v Trstu.

URAMOLITVE z mašo za duhovne poklice, mladino in družine bo v četrtek, 3. septembra, ob 18.30 v barkovljanski cerkvi. Vabita Slovenska Vincencijeva konferenca in Klub prijateljstva.

ČESTITKE

Lilijani, Ivu in Walterju se je pridružila mala SARA. Številnim čestitkam družini Corva se pridružuje tudi uredništvo Novega glasa.

Novi glas čestita tudi družinama Stavar in Gerdol, saj se je Ivani, Marku in Terezi pridružila JULIJA.

PRAZNIK ŽUPNIJSKEGA ZAVETNIKA

PRIJATELJSKO IN VESELO PRAZNOVANJE SV. JERNEJA V BARKOVLJAH

V Barkovljah smo praznovali god sv. Jerneja že v nedeljo, 23. avgusta. Proslavo smo imeli ob 19. uri v cerkvi, dvojezično in bratsko sta se izmenjavala slovenski in italijanski jezik.

S kora je mogočno donela pesem slovenskega mešanega zbora pod vodstvom gospe Aleksandre Pertot. Italijanski zbor se je oglašal ob harmoniju in kitarji ob strani glavnega oltarja. Nad oltarjem je kraljeval sv. Jernej z velike slike, na oltarni mizi pa je bil prikazan v majhnem kipu. Ta kipec je novost, pripravil ga je domači umetnik in razmnožili so ga v mnogo izvodih. Pred oltarjem pa so se poklonili sv. Jerneju s slovesno sv. mašo trije duhovniki: naš g. Jože Špeh, naš župnik don Elio Stefanuto, vodil pa je sedanji devinski župnik prof. Giorgio Giannini. Kot profesor na univerzi je pred časom dolgo vrsto let maševal v Barkovljah v slovenščini in prepeval v cerkvenem zboru. Zato je med drugim izrazil zadovoljstvo, da je spet med nami in da se je srečal z nekdanjimi prijatelji.

Po slovesni sveti maši nas je župnik pogostil še z o-

krepcilom za telo: na dvorišču ob cerkvi so nas čakale mize, polne dobrot. Ob mizi za se je razvil prijateljski pogovor med znanci, tako da smo se razšli, ko je bila že trdna noč.

NM

PRAZNOVANJE SV. JERNEJA NA OPČINAH

V tem tednu potekajo na Opčinah prireditve ob prazniku župnijskega zavetnika sv. Jerneja. Te so se začele v ponedeljek, 24. avgusta (na god sv. Jerneja) z večerno mašo, ki jo je daroval salezijski inšpektor Stanislav Hočvar. Po maši je bil koncert skupine Danubia Saxophon Quartet z Dunaja. Osrednje slavje bo v nedeljo, 30. t.m., s slovesno mašo in procesijo, ki jo bo vodil škofov vikar msgr. Franc Vončina. Več o Jernejevem praznovanju prihodnjič.

DVE POLETNI SREDIŠČI ZA OTROKE NA GORIŠKEM

VESELI, SPROŠČENI, A TUDI DELOVNI TRENUTKI V ŠTANDREŽU IN SOVODNJAH

IVA KORŠIČ

V ŠTANDREŽU

V poslopju osnovne šole v Štandrežu so se v soparni avgustovski vročini v ponedeljek, 17. avgusta, zaslišali zvonki otroški glasovi. Že tretje leto - tokrat ob podpori SSO - sta štandreški rajonski svet in župnija sv. Andreja priredila tritedensko poletno srečanje, končalo se bo namreč 4. septembra, za osnovnošolce in otroke, ki se bodo letos prvič srečali s šolskimi klopki. Goriško didaktično ravnateljstvo je malčkom dalo na razpolago učilnice, v katerih se otroci vsak dan, seveda v nekoliko bolj počitniškem duhu, posvečajo ponavljanju in utrjevanju snovi, ki so jo obdelali v minulem šolskem letu. Pri tem jim zvesto in zavzeto stojita ob strani učiteljici Majda Zavadlav in Mirka Bric, ki že tretje leto žrtvujeta del počitnic "za narodov blagor". Zdi se, da tudi učno osebje nerado predčasno prestopi šolski prag, saj se ni nihče ponudil, da bi ju nadomestil. Otroci, sedaj jih je že čez trideset in skoro vsi so iz Štandreža - med njimi so trije italijanskega rodu - pa radi zahajajo med šolske klopi, ker je v družbi vrstnikov tudi pisanje poletnih domačih nalog mnogo manj mučno. Sicer pa sta mi učiteljici dejali, da so nekateri res preobremenjeni s poletnimi učnimi obveznostmi. Zaradi tega se jim lahko še pred začetkom pouka priskuti šolsko delo.

Sedaj pa so "učne ure" prijetne. Otroci so porazdeljeni po skupinah: starejši se ob skrbni pomoči učiteljice Mirke ubadajo z vajami, berejo, odgovarjajo na vprašanja, dopolnjujejo odgovore, rišejo... Mali cicibančki, ki so igraje prešli iz vrta v šolske razrede, radovedno odkrivajo z učiteljico Majdo čar čudežnih znakov - črk ob barvanju "dežele črk in črk pevki", ki bodo zares zapele, ko se bodo v šoli naučili branja.

Obiskovalci središča imajo tudi skrito željo: ob koncu bi radi sestavili in izdali brošurico *Naše igre* z opisom najljubših skupinskih igr. Morda se jim bo zamisel posrečila, saj so že napisali nekaj zanimivih prispevkov zanjo.

Najbralci ne mislijo, da se otroci le "mučijo" z učenjem!

Dve urici mineta kot blisk. Učiteljici se poslovita, razigrani kratkohlačniki pomalica in se urno podajajo na dvorišče, ki obdaja prostore rajonskega sveta, ali pa v župnijski vrt. Tam se zgrmejo okrog mladih živahnih štandreških animatorjev, ki jih je letos res lepo število, in se v njihovi družbi srečujejo z neštetimi dejavnostmi, pri katerih svobodno izražajo svojo ustvarjalno domišljijo. Pa tudi na tlo ne pozabljajo: telovadijo, igrajo nogomet, odbojko, se lovijo... V župnijski dvorani pri pevskih vajah pa večkrat zazvenijo mehki otroški glasovi. A to ni še vse: na programu so krajši izleti in obisk tiskarne Budin, v kateri bodo spoznali, kako se tiskajo časopisi. Obiskali pa bodo tudi tovarno slaščic Gordol, kjer mrgolijo čokolade, bomboni in druge sladke dobrote. Prejšnji teden so se z ogledom Coroninijeve vile za trenutek potopili v privlačno umetnost iz preteklih dni.

Dolgčas gotovo ne prebiva v štandreškem poletnem središču!

FOTO BUMBACA

V SOVODNJAH

Tudi v Sovodnjah se malčki iz domače vasi, Rupe-Peči pa tudi iz Gorice in celo Dobre doba prav gotovo ne dolgočasijo. Prav prijetno jim je v vaški dvorani in v bližnjem lepem senčnem vrtu. Že drugo leto zaporedoma jim je Sklad Mitja Čuk omogočil tritedensko - od 17. avgusta do 4. septembra - bivanje v veseli družbi vrstnikov in s prijaznimi mladimi animatorkami Katjo Kulot, Vanjo in Katjo Batistič, Francesco Bruno, Aleksandro Posillipo in Damijano Češčut, ki je odgovorna za dejavnosti v središču. Ob

nemirlija kolesarska tekma. Bili so že na krajšem sprehodu ob bregu Soče. Včasih se prav radi zatečejo v dvorano Kulturnega doma, kjer pojejo pa tudi gledajo priljubljene risanke. Nekateri otroci so v središču do 15. ure, zato gredo na kosilo v bližnjo gostilno pri Miru. Najbolj so veselo razposajeni, ko lahko pristo teka po obširnem vrtu in ploščadi ob dvorani.

Njihove številne dejavnosti je v preteklem tednu že zabeležil slovenski program tretje deželne mreže RAI.

SREČANJE SESTRSKIH ŽUPNIJ Z OBEH STRANI MEJE

PRAZNIK V PODTURNU

Sv. Rok je šel naproti bolnikom z odprtimi rokami in odprtim srcem. Ta svetli zglede sprejemanja in predanosti človeku navdihuje že vsaj šest stoletij pobožnosti v čast sv. Roku in je napolnil s krščanskim smislom versko slovesnost v nedeljo, 16. avgusta, v župnijski cerkvi goriške četrti Podturn, posvečeni sv. Roku, kjer so se pri jutranji maši zbrali krajani in pa verniki iz šempetrske župnije. Med sestrskima župnijama iz Podturna in Šempetra je bilo doslej že nekaj srečanj; zadnjič so verniki iz Podturna obiskali sosede ob sv. Petru in Pavlu. Pobuda za srečanje prihaja od župnikov in pa od ljudi samih in potekajo seveda ne glede na dogovarjanje med občinskimi institucijami in formalnim podpisovanjem dokumentov o gospodarskem ali drugem sodelovanju. Med ljudmi je enostavno drugače, iskrenejšje in prisrčnejše, čeprav so tudi italijanski in slovenski upravitelji že dokazali, tudi po sili razmer, dostojno mero medsebojne domačnosti in voljo po sporazumevanju in skupnem nastopanju.

Ljudem, ki živijo zlasti na robovih mesta, je meja zelo premostljiva ovira, še več: za vernike je meja-ločitev tam tudi zato, da jo presejajo, da premagujejo predsodke, ki so z njo povezani, in z dejanji izpričujejo svojo vero v krščansko sporočilo sprave.

Na Goriškem, posebno v nekaterih mestnih predelih, npr. v četrti Placuta-Svetogorska, a tudi po nekaterih vaseh, kjer prek poti do sosednje vasi teče državna meja, ni krajevne praznovanja, ne da bi prišli tudi slovenski sosedje. Tako so kultura, šport in družabne priložnosti nasploh že od nekdanj povezavci ljudi ob meji.

Praznovanje v Podturnu, kjer letos obeležujejo petstoletnico župnije in v avgustu poteka tradicionalna in v mestu najbolj priljubljena šagra sv. Roka, je v nedeljo po Velikem šmaru privabilo v cerkev praznično razpoloženo množico vernikov. Na povabilo krajevnega župnika in

FOTO BUMBACA

voditelja goriške Karitas Ruggeria Dipiazze je slovesno mašo daroval ob šempetrskem dekanu g. Jožefu Peganu in somaševalcih iz Vrtojbe in Gorice beograjski nadškof Franc Perko. Skupno mašo je uvedel mladi Ivan Besciani iz Podturna, diakon in jezuit na študiju v Ljubljani. Z nadškofom Perkom je zasluzni g. Dipiazza navezal prijateljstvo med obiski v Beogradu, ko je revežem, žrtvam vojne v državah nekdanje Jugoslavije, prinašal z gmotno pomočjo tudi solidarnost. Bogoslužje božje besede je potekalo v treh jezikih, furlanščini, italijanščini in slovenščini, ki jih govorijo krajani. Beograjski nadškof Perko, Slovenec, je v svoji pridigi najprej v lepi italijanščini in nato v slovenščini pozdravil to povezovanje med Podturnčani in Šempetrci. Povedal je, da Bog blagoslovja preseganje ločitev med ljudmi, saj je izbral pripadnike božjega ljudstva iz vseh narodov. Zato naj se kristjani ne ozirajo na razlike in ne nasedajo tistim, ki v tujcu prepoznavajo nasprotnika. Nasprotno, kristjani naj dajejo v družbi zglede in pobudo za povezovanje. Sam namreč prihaja iz dežele, kjer sovražnost med narodi narekuje najhujše zločine proti človeku. Prisotne je nato povabil k molitvi, da bi po vzoru sv. Roka izbirali dobroto ter odklanjali zlo. K darovanju so verniki iz Šempetra prinesli na oltar sadove zemlje, vino, kruh in sadje v znamenje hvaležnosti ter svečo, znamenje Luči. Verniki iz Podturna pa so

nadškofu izročili dar za revne srbske duhovnike.

V nadaljevanju maše sta pevska zbor iz Šempetra in župnije sv. Roka pod vodstvom Bogdana Breclja in Borisa Štakula ob molitvah tudi v latinščini ubrala priljubljene mašne napeve in pritegnila k petju in molitvi zbrane v cerkvi. Na orgle je igral mojster Hubert Bergant. Pred koncem obreda se je g. Dipiazza zahvalil nadškofu za pričevanje, msgr. Perko pa župniku iz Podturna za prijateljstvo in izkazano pomoč, nakar je blagoslovil skupno molitev Furlanov, Italijanov in Slovencev.

Praznika v Podturnu s tem še ni bilo konec, saj so takoj po maši v cerkvi, letos dvanajstič, podelili priznanje župljanu, ki z vztrajnim prostovoljnim delom veliko prispeva h krajevni skupnosti. Prejel ga je za zasluge pri vzgoji najmlajših Fulvio Mian, trener otroške ekipe nogometne ekipe v voditelju pri športnem društvu Sanrocchese. G. Dipiazza je v imenu župnijske skupnosti vse povabil na družabnost in kosilo na prireditvenem prostoru ob športnem igrišču. Popoldne so pritrkovalci iz Furlanije in Slovenije udarjali po zvonovih cerkve sv. Roka; letošnje, 23. tekovanje v pritrkovanju, so posvetili spominu na Daria Štakula, krajana, ki je meseca maja letos umrl med pritrkovanjem na zvoniku oglejske bazilike. Dolgi praznični dan v Podturnu se je proti večeru prevesil še v šagro s plesom in tombolo.

IDE

OBLETNICA V PODGORI

PRAZNIK PRI ANTONIČEVH

Na dan, ko je šla v tisk zadnja številka našega lista pred počitnicami, smo prejeli prispevek o lepem slavlju v Podgori.

Nadvse prisrčno sta v nedeljo, 2. avgusta, praznovala 35-letnico poroke kulturna delavca Klavdija Hvala in Natko Antonič iz Podgore. Na dvorišču pri Antoničevih so se pozno popoldan zbrali prav vsi. Prišli so sorodniki, prijatelji, člani Prosvetnega društva Podgora, pevci MePZ Podgora in skupine Akord.

Praznovanje se je začelo z duhovno mislijo in branjem božje besede. Natko je z romanja v Lurd prinesel kipec Matere božje, vklesal je kamnito kapelico, ki jo je gospod Tvrčko Tadić blagoslovil ob petju Marijinih pesmi. Neutrudni in nikdar mirujoči Natko je hotel goste presenetiti tudi z nastopom štandreške dramske skupine, ki se je predstavila z enodejanko *Čudna bolezen*. Občudovali smo razigrano vedno čudovito igralno Majdo Zavadlav v vlogi histerične, preobčutljive in sitne žene, vedno prid-

nega Boža Tabaja v vlogi potrpežljivega in ugodljivega moža ter dinamičnega Marka Brajnika, ki je odigral vlogo zdravnika in ob koncu povedal zakoncema, za katero skrivnostno boleznijo boleha žena.

Vesela družabnost ob pijaci in prigrizku se je razlegala še pozno v noč. Petja, dobre volje in veselega razpoloženja res ni manjkalo. Tudi simpatični g. Tvrčko je na svoj način pripomogel k zabavi in veselju družbi. Bilo je res lepo!

Udeleženci praznovanja pri Antoničevih kličejo Klavdiju in Natko še na mnoga srečna leta med nami!

LJ

IZ ZNANE GORIŠKE DRUŽINE

DR. ANKI ABUJA V SPOMIN

V soboto, 8. avgusta, je bil v cerkvi sv. Justa v Gorici pogreb pokojne dr. Anke Abuja.

Pogrebno mašo je vodil g. Cvetko Žbogar ob somaševanju še treh duhovnikov, prijateljev družine Abuja. O njenem liku je spregovoril dr. Kazimir Humar. Pokojnico so pokopali v družinski grobnici na goriškem pokopališču.

Pokojnica je veliko dobre storila v svoji službi kot farmacistka, saj je mnogim dajala tudi poguma z dobro besedo, ki včasih več velja kot

zdravilo. Njen oče Anton je imel dobro vpeljano trgovino z vinom, ki so ga prevažali po vsej deželi. Med vojnama je bila Abujeva družina nekako središče slovenskih intelektualcev v Gorici. Pri njih so se zbirali naši veljaki brez ideoloških razlik, liberalci in klerikalci. Vsem so bila vrata odprta.

Če ni več Abujevih v Gorici, je pa prav, da vsaj omenimo številne sorodnike. Matejina sestra Justa se je poročila

z Jožetom Žabkarjem, lekarinarjem na Jesenicah. Njen sin Jože Žabkar je kot duhovnik študiral v Rimu in stopil v vatiškansko diplomatsko službo. Postal je nadškof in apostolski pronuncij na Finskem in Švedskem. Ko je umrl, je želel biti pokopan na slovenski zemlji. Položili so ga v grobnico Abujevih na goriškem pokopališču, kjer je sedaj tudi Anka našla svoj zadnji dom. Pokojniččin stric po materi je bil Dorče Sardoč, ki je pristopil v organizacijo TIGR in bil večkrat zaprt; nazadnje je bil na drugem tržaškem procesu decembra 1941 obsojen na smrt, a nato pomiloščen na dosmrtno ječo. Po vojni je zadnja leta živel v Gorici. Pa še enega strica je imela Anka,

in sicer Alojza. Dolgo let je prevažal vino iz Abujeve kleti po naši deželi. Poročil se je z Ano Bratuž, sestro Lojzeta Bratuža, toda umrla je pri porodu in ostal je sam. Zaobljubljen se je, da pojde v samostan, če bo brat Dorče, obsojen na smrt, pomiloščen. To se je res zgodilo in Lojze je leta 1942 stopil v kartuzijo v Toskani in dobil ime Lanuin. Pel je novo mašo 1949.

V takšni družini je živel in delala pok. Anka. Zadnja leta je onemogla in je živel v bolnišnici usmiljenih bratov v Gorici. Tam je tudi umrla. Draga Anka, počivaj v božjem miru ob svojih starših, sestri in drugih sorodnikih. Bog ti bodi bogat plačnik!

KH

V Štandrežu se je rodila

JANA

Mamici Aniti in očku Marku iskreno čestitamo, prvorojenki pa želimo, da bi zrasla v zdravo in pridno slovensko dekle

nonota, noni in strica

GLASBENA MATICA - GORICA

VPISOVANJE V ŠOLSKO LETO 1998/99

Vse potrebne **INFORMACIJE** dobite na tajništvo šole v Gorici, ul. della Croce 3, od 1. do 11. septembra 1998 (telefon 0481-531508). Urnik: od ponedeljka do petka, od 10. do 15. ure.

VPISOVANJE PO PODRUŽNICAH bo potekalo v **torek, 8. septembra 1998, od 17. do 18. ure**, in sicer: **Doberdob:** Občinska glasbena soba; **Sovodnje:** Kulturni dom; **Štandrež:** Kulturni dom Andrej Budal

ZA OVREDNOTENJE ZNAMENJ PRETEKLOSTI

DOBERDOBSKI ZVONIK IN NAŠ ODNOS DO SKUPNE DEDIŠČINE

DARIO BERTINAZZI

Danes, ko vse teče in prvi in ko ni časa niti za pogovor, gre vse mimo nas. Vsi imamo silo, ker se bojimo, da bi zakasnili; niti v miru ne pojemo zajtrka, kaj še kosilo. Tako sem nekega dne razmišljaj, ko mi je nono pripovedoval, kako so se nekoč zbirali pred večerjo vsi člani družine in molili rožni venec. Človek se je takrat lahko umiril in našel čas za razmislek. V kotu je stal križ z Jezusom. Vsaka hiša je imela oltarček, okoli katerega se je zbirala cela družina. Če pomislimo, je tisti križ najdragocenejša stvar v hiši, saj so pred njim molili naši predniki; v njem je skrta zgodovina naše domačije. Če pomislimo, da tisti mali križ nosi s seboj toliko spominov, bomo lahko znali ceniti tudi ostala večja zgodovinska znamenja.

Naše slovenske vasi imajo veliko pomembnih zgodovinskih predmetov in znamenj, ki jih človek v naglici ne zapazi. Tako tudi malokdo zapazi ploščo na našem doberdobskem zvoniku. Slednja je bila najprej vzidana na starem cerkvenem stolpu, ki je bil porušen med prvo svetovno vojno. Pred letom dni pa jo je g. Ambrož Kodolja potegnjal iz kleti in dal vzidati spet na zvonik. Zapis v latinskem jeziku se glasi: "Haec turris erecta est expensis communitatis anno 1827 industria Michaelis Jellen". Ob

Spodaj: doberdobska cerkev in zvonik, ki so ga zidali leta 1827. Zgoraj: stara in nova plošča na zvoniku danes

strani pa je dal novo marmorirano ploščo, na kateri je prevod v slovenskem jeziku: "Zvonik so zgradili s prispevki župljanov leta 1827 ob prizadevanju Mihaela Jelen". Iz tega zapisa lahko razberemo, da je Mihael Jelen imel na skrbi delo in stroške, ki so bili potrebni, da se je dozidal tedajni zvonik. Tako je skrbel za "raboto", to je prostovoljno delo, ki je takrat verjetno že postalo obvezno. Tako so se tudi na primer leta 1817 družinski očetje obvezali, da bodo letno prispevali kaplanu s dajtvami v naravi: pšenico, turščico, seno, zraven še pridelke dveh ornih dolin in travnika.

Pri gradnji zvonika so poleg mož in fantov prispevale tudi žene in matere. Nosile so namreč delavcem skromno kosilo in prinašale vodo iz jezera. Zvečer, ko se je delo končalo, je nadzornik Jelen verjetno tudi zapisal, koliko ur je vsakdo delal. Gotovo je bilo treba seči tudi po denarju. Vemo pa, da je bilo tedaj v vasi nekaj revnejših družin, ki so bile oproščene denarnih dajatev. Zato pa so morale delati

več kot tisti, ki so kaj prispevali. Iz zapisa na plošči se izve, da je bil zvonik zgrajen na stroške župnijske skupnosti. To pomeni, da ni bilo nobene, ne od tedanje države ne od drugod, ki bi zanj prispeval, česar si danes ne moremo več predstavljati. Čeprav smo danes finančno znatno na boljšem kot tedaj, bi takega dela ne mogli financirati. Poleg tega pa je treba priznati, da je v nas usahnil čut za to, kar je naše, in da smo vsi dolžni skrbeti in biti soodgovorni za našo skupno lastnino. Kolikokrat smo lahko že slišali te besede: "Ah, kaj bom delal, saj od tega ne bom nič dobil" ali pa "Kaj me briga, saj ne hodim k maši!" Škoda, da nekateri ljudje danes tako razmišljajo, ker tako uničujejo našo vaško skupnost, ne samo cerkvene. Menim, da bi bilo treba ovrednotiti in vedno opozarjati na neprecenljive vrednosti, ki so nam jih zapustili dedje, ko so z velikimi napori zgradili to, kar imamo. Na Krasu moramo ohraniti vsaj to, česar ni porušila prva svetovna vojna.

3. SEPTEMBRA BO SLOVENSKA MAŠA V MARCELLIANI V TRŽIČU

Že več stoletij je cerkev v Marcelliani, ob poti, ki pelje v Gradež, božja pot, posvečena blaženi Devici Mariji, ki jo častijo 8. septembra. Župnija prireja vsako leto od 30. avgusta dalje devetdnevnic in vabi po določenem sporedu vernike sosednjih župnij. Že več let vabijo upravitelji te romarske cerkve tudi slovenske romarje iz Ronk, Doberdoba, Jamelj in Devina. Posebno so vabljeni Slovenci iz tržiške dekanije, kar pomeni, da krajevna Cerkev daje važno živčeno slovenskemu človeku. Dan, namenjen vsem nam, bo v četrtek, 3. septembra, z začetkom ob 18.20 z rožnim vencem; ob 18.30 pa bo slovenska maša.

Spoštovani, udeležimo se v velikem številu tega srečanja! Vabljeni smo vsi Slovenci, da izpričamo svojo prisotnost na tem nekoč precej slovenskem ozemlju in da se na koncu snidemo v prijetni družbi.

PRAZNIK VAŠKE ZAVETNICE V DOLU

Doljanski verniki z župnikom Antonom Prinčičem na čelu so prejšnjo nedeljo slovesno obhajali praznik svoje zavetnice fatimske Matere Božje. Letos je bilo prvič, da so se za praznik zbrali v novi cerkvi. Lepo število Doljanov in tudi drugih vernikov se je udeležilo praznika. Župnik se je spomnil na številna prikazanja M.B. tudi v naši deželi, domačini pa so izkoristili priložnost, da so še enkrat čestitali g. Prinčiču za zlato mašo. Omeniti velja domačina Emila Vižintina, ki je tudi v nedeljo imel besedo. Slavja se je udeležilo tudi sedem duhovnikov iz bližnjih župnij, tudi z onstran meje. Ubrano je pel mešani zbor pod vodstvom Eme Bagon. Po maši je bilo družabno srečanje v spodnjih prostorih cerkve, saj se ljudje redkokdaj srečajo, da obnovijo prijateljstvo.

TABOR VOLČIČEV IN VOLKULJIC

Modra puma je za nas napisala lep članek o letošnjem taboru najmlajše veje skavtov, volčičev in volkuljic, ki se se konec julija podali v svet stare Grčije in na Olimp. Prispevek bomo objavili prihodnji teden s fotografijo.

ČESTITKE

Družino Anite in Marka Tabaja je razveselila prvorojenka JANA. Ob tem veselem dogodku čestitajo srečnim staršem člani PD Štandrež, mali Jani pa želijo srečno življenjsko pot.

Slovenski goriški skavti se srčno veselimo prihoda na svet treh deklet: KLARE, MARTE in IVANE. Tako iskreno čestitamo svoji načelnici Mirjam in Matjažu, ki sta mali Ani priskrbeli sestrico Klaro, ter voditelju Andreju in Ani, ki sta poleg Elije, Mateje in Jakoba dobila še Marto in Ivano. Malim dekletcem želimo veliko sreče in božjega blagoslova v življenju.

Ob rojstvu MARTE in IVANE se iz srca veselimo z Ano in Andrejem ter tudi z Elijo, Matejo in Jakobom. Novorojenka in celi družini želimo dosti božjega blagoslova. Prijatelji iz zakonske skupine

V Fajtovo družino Andreja in Ane je priromala štorčinja in s seboj prinesla MARTO in IVANO. S svojim prihodom je osrečila Elijo, Matejo in Jakoba. Srečni družini čestitamo in želimo vse najboljše. Otroški in mladinski pevski zbor Vrh sv. Mihaela

Ob rojstvu MARTE in IVANE se z družino Andreja Fajta veselijo Svet slovenskih organizacij.

Uredništvo našega lista se srčno veseli z Anito in Markom Tabajem ob rojstvu prvorojenke JANE, z Mirjam in Matjažem Terčičem ob rojstvu drugorojenke KLARE, končno še z Ano in Andrejem Fajtom, ki sta se jima rodili dvojčici MARTA in IVANA.

OBVESTILA

KULTURNI CENTER Bratuž iz Gorice pripravlja v sodelovanju z Muzejem Revoltella spominsko razstavo ob 100-letnici rojstva slikarja Avgusta Černigoja. Želimo si, da bi bila razstava čim bolj popolna s pregledom vseh del, ki so v zamejstvu. Zato naprošamo lastnike Černigojevih del, naj nas informirajo in dela posodijo za razstavo. Za informacije pokličite na telefonski številki 0481/531445, 0481/533177 ali po faxu 0481/534549.

OTROŠKI IN mladinski PZ Vrh sv. Mihaela vabita simpatizerje in prijatelje na celodnevni kulturni in družabni izlet po poteh Alojza Gradnika v goriška Brda, ki bo v ponedeljek, 31. avgusta. Informacije in vpisovanje: Nerina (tel. 0481-882488) in Anamarija (tel. 0481-882235).

ŠIRŠI ODBOR Zveze slovenske katoliške prosvete se bo sestal na sedežu v Gorici v četrtek, 3. septembra, ob 20.30.

DAROVI

ZA SEMENIŠČE v Vipavi: N.N. Trst ob obletnici nečakove smrti 1.000.000 lir.

ZA ZBOR Mirko Filej: v spomin na pok. teto Dorotejo Uršič N.N. 50.000 lir.

ZA ZAVOD sv. Družine: ob devetnajsti obletnici smrti tete s. Ahacije Kacin darujejo Marija, Janez in Metka 300.000 lir.

SOŽALJE

Ob težki izgubi dragega prijatelja OSCARJA PAHORJA izreka globoko sožalje družini in ostalim sorodnikom mešani zbor Rupa-Peč.

LETNO ROMANJE NA BARBANO

Slovensko tržaško-goriško romanje na Barbano bo v ponedeljek, 7. septembra. Somaševanje ob 11. uri bo vodil ljubljanski pomožni škof msgr. Alojz Uran. Dušni pastirji so naprošeni, da romanje oznanijo. Iz Gorice bo odpeljal avtobus. Prijave v zakristiji pri sv. Ivanu. Cena prevoza z barko znaša 7.000 lir.

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega OSCARJA PAHORJA

se iskreno zahvaljujemo g. V. Žerjalu, g. Markežiču, dr. Marjanu Cijanu, pevskemu zboru Rupa-Peč in vsem, ki so pokojnika spremljali na zadnji poti.

Svojci

Peč, 27. avgusta 1998

Ob nenadni smrti

PROF. JOŽKA BAŠE

izreka Sindikat slovenske šole - tajništvo Gorica iskreno sožalje svojcem in sodelavcem.

POGOVOR / RICCARDO RUTRAR

IDENTITETA BENEŠKEGA ČLOVEKA POD POVEČEVALNIM STEKLOM

ERIKA JAZBAR

Raziskovalec SLORI-ja iz Čedadada Riccardo Ruttar je pred kratkim zaključil zahtevno raziskovalno delo, ki je terjalo skoraj leto truda, zamisel zanj pa se je rodila pred štirimi leti. Z avtorjem smo se pogovorili o vsebini, namenih in "uporabnosti" zbranih podatkov.

Kot raziskovalec se nam je Ruttar predstavil takole:

Diplomiral sem na pedagoški fakulteti v Turinu leta 1978, izbral sem psihološko smer. Nekaj časa sem poučeval na državnih šolah, nato sem se zaposlil pri slovenskem raziskovalnem inštitutu, kajti problematika Benečije mi je bila pri srcu. Vanjo sem se prvič poglobil z diplomsko nalogo o pojmu oz. problemu identitete slovenskih otrok iz videmske pokrajine. V ta namen sem obiskal že takrat 44 naših vasi in se pogovarjal z otroki; kot asimiliran subjekt sem v teh ljudeh spoznaval tudi samega sebe in sem se tako tudi odločil za raziskovalno delo med slovenskimi ljudmi.

Kako bi pouzeli svoje delo na SLORI-ju?

SLORI se je v vseh teh letih ukvarjal s številnimi problematikami, sam sem sodeloval pri vseh raziskovalnih

delih, ki so se razvila na terenu. Med temi bi omenil predvsem poglobljeno analizo in anketo, ki je nastala na pobudo SKGZ in s katero smo hoteli razumeti, ali čutijo beneški ljudje potrebo in nujnost domače šolske strukture (1980-81); vprašanja so bila zelo specifična in iz tega materiala je dejansko nastal šolski center v današnji dvojezični obliki; iz odgovorov je bilo namreč takoj jasno, da je pri nas izvedljiva le dvojezična oblika poučevanja, skratka da bi bila tržaško-goriška enojezična šola v naši pokrajini neprimerna.

Med raziskavami bi dalje omenil delo o emigraciji naših ljudi po letu 1976 ter o komunikacijskih sredstvih v sodelovanju z ISIG-om in INV-om iz Ljubljane.

Spregovorimo na kratko o vašem zadnjem delu...

Precej časa sem že resno razmišljal o raziskavi, ki bi

na najprimernejši način predstavila kompleksni primer beneškega človeka in njegove identitete. Ni lahko razumeti, kaj ima Benečan v mislih, tudi zato ker pogosto razni slovenski krožki in ustanove trdijo, da predstavljajo in govorijo v imenu naših beneških ljudi in zelo radi poenostavljajo omenjeno problematiko, ki nosi v sebi številna protislovja in je v bistvu posledica dejstva, da živimo Benečani pod Italijo že od leta 1866, kar pomeni, da je bil naš zgodovinski razvoj različen od tržaško-goriškega.

Svoje delo končujem, moj glavni namen pa je bil predvsem ta, da izluščim našo realnost, jo rešim obrabljjenih izrekov in jo predstavim v vsej svoji kompleksnosti in seveda z vsemi nedoslednostmi in protislovji.

V kakšni obliki?

Odlučil sem se za razred ljudi, ki bi predstavljali sedanost in prihodnost in ki bi bil - seveda potencialno in teoretično - intelektualno najvrednejši: v čedajskih in videmskih arhivih sem poiskal imena in naslove vseh diplomiranih Benečanov iz Nadiških dolin v letih 1975-1997. Pri tem sem imel srečo, da sem raziskavo začel pred o-

dobritvijo zakona o privacy, kajti danes bi bilo moje delo skoraj neizvedljivo.

Pred sabo sem tako imel osebke od 19. do 40.-41. leta, za skupnih 627 imen. Od oktobra do januarja letos sem napolnil 407 vprašalnih pol, ki so anonimne, vendar prinašajo vse tiste podatke, ki bi lahko bili za analizo naše realnosti najbolj zanimivi. Iz teh pol lahko zgradimo marsikatero analizo, saj o teh ljudeh vemo marsikaj, in sicer od konkretnih podatkov: diploma, delo, pozicija, kraj bivanja, družina, želje in projekti, do odgovorov, ki objemajo pojme, kakršni so identiteta, oznaka Nadiških dolin, navezanost na domači kraj, slovenska manjšina, zaščitni zakon, uporabnost jezika, šola, preteklost ipd.

Kako je nastala omenjena vprašalna pola in kako je potekalo delo?

Vprašalna pola objema približno 150 spremenljivk, kar potem dejansko pomeni ravno toliko vprašanj. Izdelal sem jo s pomočjo prof. Emidija Susiča, za izpolnitev le-te pa je bila zelo dragocena skupina devetih univerzitetnih študentov, s katerimi smo si razdelili delo med ljudmi. Vsaka pola je namreč zaradi svoje kompleksnosti terjala od 45 minut do cele ure. Delali smo zlasti ob sobotah in nedeljah oz. praznikih, ko so bili naši vprašanci doma. Za izpolnitev pol smo rabili skoraj štiri mesece, od oktobra do januarja letos.

Omenjene podatke lahko uporabljamo za najrazličnejše raziskave...

Drži. Sam sem ob razpredelnicah in grafikonih povzel nekatere analize, ki so bile zame najpomembnejše, med katerimi bi omenil predvsem vprašanje nacionalnosti. Pred dvema letoma je dr. Sedmak izvedel anketo o nacionalni pripadnosti pri 55 starih otrok, ki obiskujejo dvojezični šolski center v Špetru, in 44 na 55 jih je odgovorilo, da se čutijo Italijane. Lahko se boste zgražali nad takimi izjavami, vendar želel sem samo poudariti, da je problematika pri nas nekoliko drugačna. Za nacionalno pripadnost prebivalca Nadiških dolin sem v vprašalni poli uporabil kar enajst definicij, ki sem jih lahko slišal na teritoriju, nadalje sem definicijo seciral še na tri nivoje, in sicer objektivnega ("kako vas imenujejo"), subjektivnega ("kako bi definirali samega sebe nekomu, ki tvoje realnosti ne pozna") ter nazadnje osebnega ("komu se čutiš, da pripadaš").

Zelo splošno povedano, beneški ljudje se čutijo drugačne, se razlikujejo od Tržan ali Ljubljanc, ki se učijo Cankarja in Prešerna. Slovenj pozna Danteja in Manzoni, kar so ga naučili v šolah, in je lahko srečen, če ga je don Jaculin naučil kakšno slovensko pesem. To pa še ne pomeni, da ne uporablja svojega dialektja v vsakdanjem življenju in da se ne čuti pripadnika širše skupnosti.

Ali ste doživeli kakšno presenečenje pri analizi podatkov?

Kar nekaj jih je bilo. Rad bi omenil predvsem demografski problem. Pred analizo podatkov smo bili namreč prepričani, da so v zadnjih dvajsetih letih naše doline izgubile večino prebivalstva zaradi izseljenstva in da so bili med temi izseljenci predvsem diplomirani, ki so tako iskali boljše delovno mesto v nižini. Vendar ta trditev ne drži, dodal bi, žal. V zadnjih dvajsetih letih je le 10% diplomiranih Benečanov zapustilo rojstne doline. V sedmih občinah Nadiških dolin smo imeli v letih 1975-97 1.195 novorojenčkov in 3.318 umrlih in z emigracijo oz. imigracijo je končni podatek -2.462. Samo za 14% tega negativnega trenda nosi odgovornost emigracija. 86% krivde je v razliki med številom rojstev in smrti. Taki podatki so zaskrbljujoci, saj gre za evtanazijo naše skupnosti.

Kdaj bo predstavljeno vaše delo?

Najprej bi rad predlagal SLORI-ju, da bi bila moja raziskava predstavljena v obliki simpozija oz. seminarja v čim krajšem času. Nadalje sem se že pogovarjal z župani naših občin, da bi del sredstev, ki jih dobijo na osnovi zakona 46, skupno namenili za knjižno izdajo omenjenega dela.

EVROPA NARODOV (31)

VIDA VALENCIČ

NEMCI NA DANSKEM, NAJSEVERNEJŠI DEL NEMŠKEGA NARODA

V prejšnjih številkah ste lahko videli, kako obstaja med Nemčijo in Dansko ožji obmejni pas, v katerem sta prisotni obe manjšini: danska v Nemčiji in nemška na Danskem. Ker sta ti dve državi briljanten primer pragmatičnosti, sta "manjšinski problem" rešili na zelo enostaven način: veljala bo recipročnost. Ker pa ni ena država enaka drugi, vse ne poteka vedno tako linearno. Predvsem dobiva nemška manjšina na Danskem znatno več denarja od svoje matice. Nemčija bogato podpira vse nemške jezikovne pasove in otoke v drugih državah, nekako na podlagi dveh razlogov: enega javnega, drugega pa prikritega. Glavni razlog naj bi bilo seveda podpiranje kulturnega, ekonomskega in političnega življenja sonarodnjakov v drugih državah, prikriti razlog pa bi lahko bilo tudi preprečevanje prihoda dodatnih (sicer nemških) priseljencev v nemško državo, ki je že tako in tako

preobljudena, predvsem pa mora krepko seči v žep, da sanira svoj novi vzhodni ud.

Nemci na Danskem so avtohtoni prebivalci področja imenovanega *Nord Slesvig*, na meji z Nemčijo. Dejansko je to področje prešlo v danske roke šele leta 1920 kot rezultat volitev, na katerih se je večina (75.000) izrekla za priključitev danski državi. Skoraj celotna nemška skupnost, ki je takrat štela kakih 25.000 ljudi, se je takrat izrekla za Nemčijo. Problem, s katerim se je nemška skupnost morala soočiti in katerega posledice so še danes vidne, je bila popolna neorganiziranost skupnosti. Nemci v novi državi niso imeli svojih leaderjev, predvsem pa jim je skoraj v celoti manjkalo ves izobraženi sloj državnih uslužbencev in učiteljev, kakih 15.000 oseb, ki so se med leti 1919 in 1921 preselile na nemška tla. Nemci pa so bili (in so še vedno...) odločni in pragmatični, zato jim je kaj kmalu uspelo organizirati politično gibanje, imenovano *Schleswiger Wahlverein* (Volilno združenje območja Schleswig). Prvi dosežek tega

gibanja je bilo ponovno odprtje nemških šol, kasneje pa aktivno kulturno delovanje in ustanovitev nemškega časopisa. Zakonski zvon je v danski državi zvonil nekoliko drugače. Danska država je vedno nasprotovala posebnim zakonom v prid narodnim manjšinam. Načelno je bila danska zakonodaja že sama po sebi dokaj liberalna in zato ni preprečevala razvoja manjšin. Edini uradni jezik pa je bil in je še vedno le danski.

Temna lisa nad nemško manjšino se je seveda zgrnila v obdobju nacizma. V njeno samostojno politično gibanje so se vrinili nacisti, nasprotovanje vsemu, kar je bilo nemško, pa je doseglo višek leta 1940, ko je Hitler vkorakal na Dansko. Po vojni so bile rane še tako boleče, da se niso mogle na vrat na nos zaceliti. Več kot 3000 nemško-govorečih danskih državljanov je bilo obtoženih kolaboracionizma: odvzeta jim je bila zemlja, nemški pastirji so bili izgnani, nemške šole pa takoj zaprte. Danska pa je tak tip države, ki vedno gleda naprej. Blažilno na vojno rano je delovalo srečanje med Nemčijo in Dansko v Bonnu leta 1955. Podpisana je bila

(že omenjena) "deklaracija Bonn-Copenhagen", ki predstavlja začetni kamen v snovanju nove dobe in novih odnosov med obema državama.

Danes obstajajo na Danskem številne privatne osnovne in srednje šole, v katerih je učni jezik nemščina. Denar zanje posreduje nemška država. Kljub temu da so Nemci na Danskem dobro kulturno organizirani, se morajo skoraj vsakodnevno spopadati z večnim problemom asimilacije. *Nord Slesvig* je izredno periferično področje, tako da se mora vsa študijska in kvalificirana delovna sila izseljevati v Copenhagen. Dodaten problem, ki ga bodo prej ali slej morali rešiti, je tudi odvisnost od Nemčije, tako ekonomska kot kulturna. Nemški dnevnik na Danskem *Der Nordschleswiger* pišejo na Danskem, tiskajo pa takoj čez mejo v Nemčiji, profesorji na večernih tečajih nemškega jezika prihajajo iz Nemčije, knjižarne in knjižnice so polne knjig nemških avtorjev iz matice, zbere in orkestre prav tako vodijo dirigenti iz matice in tako naprej. Gledano tako iz daljave zglada, da se je danski živel na nemških tleh trdneje postavil na svoje noge, medtem ko se Nemci v tej skandinavski (brezhibno urejeni) državi veliko bolj naslanjajo na svojo močno matico.

— DALJE

PRIREJA JIH PROSVETNO DRUŠTVO SOČA V KANALU OB SOČI

TUDI LETOS KOGOJEVI DNEVI V KANALU

V Kanalu ob Soči bo tamkajšnje Prosvetno društvo Soča že devetnajstič zapored priredilo Kogojeve dneve, to je mednarodni festival sodobne glasbe, ki je posvečen Mariji Kogoj. Ta slovenski skladatelj, ki je tudi avtor *Črnih mask*, ene najboljših slovenskih oper doslej, je bil sicer rojen v Trstu, toda svoje otroštvo je preživel v Kanalu ob Soči. Koncerti in druge umetniške prireditve, ki bodo potekale v času od 29. avgusta pa do 23. oktobra v Kanalu ob Soči, na Dobrovem v Goriških Brdih, v Ljubljani, v dvorcu Zemono pri Vipavi in v Trstu, so organizatorji predstavili na posebni novinarski konferenci.

Ob otvoritvi Kogojevih dnevov to soboto, torej 29. avgusta, ob 20. uri bo govoril pisatelj Boris Pahor iz Trsta, ki je v tekočem tednu praznoval svoj 85. rojstni dan. Po otvoritvi pa se bo ob 20.30 v tamkajšnji cerkvi svete Marije Vnebovzete začel koncert orkestra Filharmonije iz Vidma, pod vodstvom dirigentke Nade Matošević. Izvajal bo skladbe nedavno umrlega skladatelja Marjana Gabrijelčiča, ki je bil eden od tvorcev in

organizatorjev Kogojevih dnevov, in Dimitrija Šostakoviča. Ob tem naj poudarimo, da je umetniško vodstvo videmske Filharmonije nedavno prevzel Anton Nanut, znani slovenski dirigent.

Na novinarski konferenci v Kanalu ob Soči so predstavniki Sveta Kogojevih dni poudarili, da je poglaviti namen te mednarodne glasbene prireditve predvsem v tem, da znani glasbeniki iz tujine na gostovanjih v Kanalu ob Soči izvajajo skladbe Marija Kogojja in drugih slovenskih ustvarjalcev, ki jih pozneje skoraj zmerom predvajajo tudi v radijskih in televizijskih oddajah v raznih državah. Koncert v Trstu, v okviru letošnjih Kogojevih dnevov, bo v torek, 20. oktobra, ob 20.30 v Slovenskem kulturnem domu. Nastopil bo Komorni orkester Pro Arte iz Ljubljane, koncert pa bo neposredno prenašal Radio Slovenija za svoj tretji program.

V okviru letošnje glasbene manifestacije bodo v kanalški Galeriji Rika Debenjaka v soboto, 29. avgusta zvečer, odprli tudi razstavo slik Tonea Kralja.

— M.

PRIPRAVE NA KRAJEVNE VOLITVE

NAPOVEDUJEJO OBLIKOVANJE KOALICIJ ZA VOLITVE NOVIH ŽUPANOV

MARJAN DROBEŽ

V Sloveniji med poletnimi počitnicami ni bilo velikih dogodkov na domačem političnem prizorišču, toda voditelji strank so vendarle napovedali teme, ki bodo najbrž v središču kampanje za krajevne volitve v nedeljo, 22. novembra. Najbolj aktualen in pereč je spor med Slovenijo in Hrvaško o vseh vprašanih medsebojnih odnosov in sodelovanju. Pričakovati je, da si bo vlada v obdobju pred lokalnimi volitvami močno prizadevala za izboljšanje odnosov, ki so zdaj na najnižji ravni v celotnem obdobju od ustanovitve obeh novih držav. To bi bilo koristno za Slovenijo, saj je rešitev spornih vprašanj s sosedo ena izmed zahtev pri vključevanju Slovenije v EU, napredek v odnosih s Hrvaško pa bi seveda koristil tudi Liberalni demokraciji Slovenije oz. izboljšal njene možnosti na volitvah.

Lokalne volitve naj bi pokazale, kolikšna sta moč in vpliv posameznih strank v Sloveniji, izidi pa bodo lahko uporabljeni kot izhodišče za parlamentarne volitve leta 2000. Že zdaj je gotovo, da

pri lokalnih volitvah ne bo delovala koalicija vladnih strank, torej LDS in SLS, ker ima pač vsaka od teh strank svoje ambicije in težnje, ki se med seboj izključujejo. Politične stranke nasprotno poudarjajo, da se bodo volitve udeležile samostojno, s svojimi listami, potem pa bodo glede na volilne rezultate sklepale morebitne koalicije za nove župane v 192 občinah, kolikor jih je zdaj v naši državi.

V obdobju do volitev bo več pomembnih dogodkov, do katerih se bodo stranke opredeljevale, pri čemer si bodo poskušale pridobiti podporo, razumevanje in simpatije volivcev oz. javnosti. Državni zbor bo imel v mesecu septembru eno ali celo dve izredni zasedanji, ki so jih zahtevali Janševi socialdemokrati in Peterletovi krščanski demokrati. Obravnavali bodo pomankljivosti pri popotesni obnovi Posočja, kjer dejansko vlada prava zmeda. Vlada je skladno z zakonom uvedla prispevke, ki jih morajo plačevati vsi davkoplačevalci, o tem pa so nastala različna mnenja, tako da bo o primerčnosti in utemeljenosti takih prispevkov odločalo Ustavno

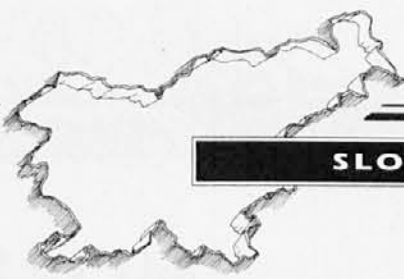
sodišče. Žrtve omenjenih in drugih nesporazumov glede obnove so seveda predvsem prebivalci Posočja. Pri tem dodajamo, da je še zmeraj neoprabljen nad 200 milijonov tolarjev, ki sta jih za potresenec zbrala človekoljubna organizacija Caritas in Rdeči križ Slovenije.

Na drugi izredni seji parlamenta pa naj bi obravnavali domnevne nepravilnosti v ministrstvu za šolstvo in šport, katerih glavni povzročitelj oz. krivec naj bi bil minister natem področju, Slavko Gaber.

Državni zbor bo v predvolilnem času moral izvoliti tudi dva nova člana ustavnega sodišča, s čimer bi ta najvišji organ za varstvo ustavnosti in zakonitosti postal popoln ter bo lahko normalno pričel delovati. Zelo pomembna bo tudi izvolitev novega generalnega državnega tožilca, saj bo Antonu Drobniču, ki zdaj opravlja to funkcijo, ob koncu leta 1998 prenehal mandat. Kandidatov za njegovo nasledstvo je sedem, vsi pa uživajo manjšo ali večjo podporo posameznih političnih strank. V nekaterih okoljih menijo, da bo izvolitev novega generalnega državnega tožilca sploh najvažnejši dogodek letošnjega leta v Sloveniji.

UGIBANJA O VOLILNIH KOALICIJAH IN KANDIDATIH ZA ŽUPANE NA PRIMORSKEM

Ob koncu poletnega obdobja v večini slovenskih občin še ni znano, kakšne morebitne volilne koalicije bodo politične stranke oblikovale ter kdo naj bi bili kandidati za nove župane. Izjemi sta le Ljubljana in Maribor. V sloven-

SLOVENIJA

S 5. STRANI

ZA RAST ČIVILNE DRUŽBE

Kje so vzroki za to naše žalostno stanje?

Tu so nedvomno najprej ostanki totalitarne miselnosti, s katero ali nismo hoteli ali nismo znali prekinuti. Mislili smo, da je dosti, da zamenjamo politični sistem, da iz totalitarizma preidemo v demokracijo, pa bodo vsi problemi rešeni. Podcenjevali smo posledice komunističnega obdobja.

Češki predsednik Václav Havel primerja stanje človeka po totalitarizmu s stanjem zapornika, ki so ga ravnokar izpustili iz ječe. Tak človek se v svobodi ne znajde, ne upa si odločiti in prevzeti odgovornosti. Svoboda je zanj predvsem breme in "nostalglično se ozira za varnimi zidovi in pazniki, ki so mislili namesto njega". Take miselnosti je veliko tudi med nami. Ne upamo si svobodno misliti in prevzeti nase odgovornosti! Ne upamo si odločiti in izpostavljati v javnosti. Mnogi so celo mnenja, da je bolje, da drugi mislijo namesto njih. Po drugi strani smo mislili, da bodo preno prinesle že same gospodarske reforme. Zelo površno smo gledali na prihodnost naše družbe in države ter povesleli premalo pozornosti medsebojnemu odnosom. Sprava ne steče in ne steče. Družbeno pravičnost in solidarnost le redkokdaj omenjamo, kot da sta nepomemben dejavnik v naših medčloveških odnosih.

Skratka naša družba pozablja na etične in duhovne vrednote. Brez teh pa v družbi nič ne more delovati, nič ne more biti uspešno, niti gospodarstvo ne, kajti gospodarstvo, ki prezira duhovne in moralne vrednote, propada, kot je propadlo komunistično gospodarstvo. In ravno to se nam dogaja danes. Ko iz tedna v teden obiskujem slovenske župnije in se srečujem z ljudmi, opažam, da jih je vse več, ki so ostali brez dela, denar iz njihovih podjetij in tovarn pa je poniknil bogvekam. Bržčas v žepu novih lastnikov, ki ga spretno kopirajo v domačih in še raje v tujih bankah. Tako je danes med nami vedno več revežev ob peščici novih bogatašev. To pa niso perspektive zdravega in uspešnega gospodarstva. To lahko temelji samo na poštenosti, pravičnosti, enakosti, na medsebojnem zaupanju in solidarnosti.

Še en vzrok povzročja, da naša družba ni zdrava in uspešna, kot bi lahko bila. To je pomanjkanje čuta za civilno družbo. Še vedno smo prepričani, da mora država imeti vse v svojih rokah. Še vedno manjkajo med nami pobude, da bi si sami organizirali življenje, da bi sami nekaj storili na tem

ali onem področju. Dejansko tudi naša sedanja zakonodaja ne pospešuje civilne družbe in njenih organizacij. Naj omenim samo primer Caritas, zelo razvejane in uspešne cerkvene organizacije, ki je predvsem v rokah laikov in je med drugim zbrala - če se ne motim - 100 milijonov tolarjev za Posočje. Ta organizacija še danes nima pravno opredeljenega statusa. In nihče ne ve, kdaj ga bo dobila. Verjetno je tudi zavlačevanje urejanja odnosov med Cerkvijo in državo krivo, da ne pride do nobene rešitve, ker pač nekateri med nami ne marajo civilne družbe, katere del je Cerkve. In ker se civilna družba ne razvija, kot bi se morala, je tudi politika negotova, majava in ne vzbuja zaupanja med nami.

Brez civilne družbe se ljudje ne morejo v polnosti razvijati in uveljavljati kot družbena bitja. Mnogi se zato umikajo v zasebnost, do družbe ne čutijo odgovornosti, do politike pa so vse bolj nezaupljivi.

Dragi bratje in sestre! Slovenska sinoda ima za geslo "Izberi življenje". To je naša skupna pot. To je skupna pot slovenskih vernikov v novo tisočletje. Hočemo biti na strani zdrave in uspešne slovenske družbe, prispevati hočemo svoj delež kot državljani in člani tega naroda. Med sabo moramo marsikaj spremljati. Najprej se moramo otresti ostankov preteklosti, tiste hromeče miselnosti, ki nam je prepovedovala kakršnokoli pobudo v javnosti, kakršnokoli odgovornost. Ko vsako nedeljo srečujem množice po slovenskih farah, se sprašujem, kaj delamo v tej družbi: kako da v tej družbi ni bolj čutiti našega vpliva.

Bratje in sestre, vsi smo poklicani, da prevzamemo svojo odgovornost v tej družbi. Potrebno nam je več državljanске zavesti, da bomo mogli v tej državi prispevati svoj delež, v sodelovanju z vsemi, "ki v srcu dobro mislijo". Nikogar ne izključujemo. Nismo proti nikomur, ki ima pozitivno vizijo te dežele in tega naroda. Samo s totalitarnim mišljenjem in z ostanki totalitarizma se ne moremo strinjati, saj je to proti demokraciji, proti zdravim človeškim odnosom in nam ne pripravlja nobene prihodnosti.

Ko smo danes zbrani pri Marijinem svetišču na Brezjah, se moramo ostreje zavedati svoje krščanske in državljanске odgovornosti za družbo in državo. Poglobiti moramo svojo vero, svojo krščansko zavest in zavest pripadnosti Cerkvi. Le tako bomo mogli nalogo, ki je pred nami, uresničiti z Božjo pomočjo in pod Marijinim varstvom. Amen.

KONEC

OB 50-LETNICI CERKLJANSKE TRAGEDIJE (1)

Pred časom smo zaključili podlistek o tej temi. Medtem pa nam je naš sodelavec S.M. poslal še nekaj pričevanj, ki se vključujejo v ta niz. Zato bomo še dopolnili sliko celotne cerkljanske tragedije.

V tem zapisu je govor o aretaciji, in sicer neuspeli ustrelitvi Josipa Bavcona, ki se je po naključju rešil iz brezna smrti. Bavcon se je rodil leta 1901 v Gradišču, umrl pa je v Ljubljani leta 1984, potem ko se je pred štiridesetimi leti skoraj čudežno rešil že ranjen in iz brezna smrti (leta 1944) v Cerknem. Sledi kratek opis njegove življenjske tragične poti.

ARETACIJA JOSIPA BAVCONA, USTRELITEV IN POZNEŠI DOGODKI

Dne 2. februarja 1944 ob 23. uri aretacija. Žena Gizela je slutila, da gre za resno stvar. Josip (v nadaljevanju Pepi) ni maral, da bi šla žena z njim. Peljali so njega in ostale v staro kaplanijo zraven Monta. Tam so drug drugega spraševali, kaj pa bo zdaj. Noč je bila polna vprašanj, skrbi in čakanja. Zjutraj 3. februarja so jih zveza-

ne stražarji spremljali peš mimo Mihove hiše na Placu proti Cankarju. V Stranah so aretirali še Kobala (Kramšarja). Ko so aretirali gospoda Ladota Piščanca, sestro tudi so hoteli aretirati, pa je niso mogli, ker je bila bolna: zato so odpeljali njeno prijateljico Amalijo Purgar.

Peljali so jih v kozolec v Cegovnici. Tam se jim je pridružil močna straža. Skozi Cegovnico in Cegliše so jih peljali na Lajše v gozd. Pozno popoldne so prišli do brezna. Tam je Pepi vprašal kaplana Piščanca, kaj mislijo z njimi. Odgovoril je, da morda bomo šli v Novo Oselico. In dal mi je cigareto... Nato so začeli s spraševanjem. Vsakega posebej so poklicali malo stran od ostalih. Nato so prebrali obsojbo. To je bilo blizu brezna. Nato so stražarji zastražene peljali posamično k breznu, ki je nekako 30 metrov pod vrhom. Žrtev je morala gledati v brezno. Vsakega je zadel strel v tilnik. Ko je prišel na vrsto Pepi, se je v trenutku z vezanimi rokami zas-

kal proti krvniku in se zaletel v njega. Krvnik je sprožil strel, vendar ni bil usoden. Z drugim strelom mu je krvnik prestrelil le roko, ko je žrtev že padla v brezno. V breznu je bil dolgo časa nezavesten. Polagoma je prišel k zavesti. Videl je umorjene in spoznal Pavlo Sedejevo. Tako se je mogel oprijeti roba, da se je počasi in s težavo bližal vrhu brezna. Ker pa je zaslišal govorjenje v neposredni bližini, je še počakal na dnu brezna. Bilo je 4. februarja. Prišel je ven in čakal. Krvavitev se mu je skoraj ustavila. Nato se je podal po gozdu do žage pri Albrehtu. Zvečer ga je videla stara Steharca. Prišel je do sorodnikov k Brišarju, kjer so poklicali zdravnika, ki pa je bil v velikih stiskah, ali naj mu pomaga ali ne. Odločil se je in ga obvezal. Ko se je opomogel, je čez Bukovo šel v Hudojužno in naprej z vlakom v Gorico k bratu, kjer so ga dali v zdravstveno oskrbo v bolnišnico.

Po Cerknem se je šušljalo, da so trije ušli iz brezna: Bavcon, Piščanc in Kavčič. Sledile so hišne preiskave. Govorili so, da so se partizani spustili v brezno in ugotovili, da Pepija ni. Ker so se bali, da bodo ostali svojci povlekli žrtve iz brezna, so ga zasuli.

Maja 1945 se je Pepi prijavil novi partizanski oblasti v

Gorici. Par dni pozneje so Pepija aretirali pri starših v Gorici. Brat je interveniral pri znanem partijskem voditelju Milanu Vižintinu. Nato so ga odpeljali v zapore v Ljubljano na Poljansko cesto. Spustili so ga jeseni leta 1947. V Idriji so ga ponovno zaprli leta 1950. Istega leta so ga izpustili, da je nedoločen. Na podlagi tega dokumenta se je Pepi trudil, da bi dobil invalidnino. Prejel jo je, a začasno so jo ustavili. Pepi o teh dogodkih ni govoril. Ob obletnicah teh tragičnih dogodkov je navadno le to izjavil: "Ko pride ta dan, pravim: Danes imam rojstni dan, star sem ... let."

SM

50-LET GASILSKEGA DRUŠTVA

Prostovoljno gasilsko društvo Nova Gorica praznuje v teh dneh 50. obletnico delovanja, saj je bilo ustanovljeno v Solkanu 27. avgusta 1948. V ta namen vabita gasilsko društvo in mestna občina Nova Gorica na praznovanje ob jubileju, ki bo v soboto, 29. avgusta, ob 17. uri v gasilskem domu. Naj povemo, da je bil dom lani in letos temeljito preurejen in obnoven. Po nagovoru župana Špacapano bo spregovoril predsednik Gasilske zveze Slovenije, nato slavnostni govornik minister za obrambo Krapež.

SLOVENIJA

SVETOVNI SLOVENSKI KONGRES VABI
SREČANJE SLOVENSKIH
ZDRAVNIKOV PO SVETU

Svetovni slovenski kongres bo prihodnji mesec organiziral prvo srečanje slovenskih zdravnikov in drugih zdravstvenih delavcev, ki živijo in delajo v tujini. Sestanek bo potekal od 16. do 20. septembra na Bledu in na Otočcu na Dolenskem.

Namen srečanja je predvsem v medsebojnem spoznavanju in povezovanju slovenskih zdravnikov doma in po svetu ter predstavitev dosežkov slovenske zdravniške stroke širši javnosti.

Na srečanje vabi Slovenski svetovni kongres zdravnike iz tujine in domovine ter druge strokovnjake, ki delajo na področju zdravstva, npr. direktorje zdravstvenih ustanov, medicinske sestre in drugo zdravstveno osebje.

V osrednjem delu petdnevnega programa bodo potekala predavanja priznanih slovenskih strokovnjakov s področja zdravstva iz tujine o temah, kot so staranje, rak in prehrana, etika v medicini; na raznih okroglih mizah bo tekla razprava na teme: možnosti mednarodnega sodelovanja, predstavitelj raziskovalnega dela slovenskih zdravnikov po svetu, reforma zdravstva, poudarek na pregledu sistema zdravstvenega varstva v različnih državah in s predstavitvijo problematike zdravstva v Sloveniji (npr. privatizacija).

Organizatorji bodo pripravili tudi brošuro z izvlečki predavanj, s seznamom in naslovi udeležencev in s sodelovanju s slovenskim ministrom za zdravstvo posebno knjižico s pregledom zdravstva v Sloveniji.

Poleg osrednjega strokovnega dela bodo med srečanjem tudi priložnosti za družabna srečanja in pa turistične ekskurzije. Prvi tak dogodek bo spoznavni večer 16. septembra v plesni dvorani Kazine na Bledu, naslednji dan bo kulturno-družabni večer s koncertom v cerkvi na Blejskem otoku in v večerjo v vili ob Blejskem jezeru; v soboto, 19. septembra, pa se bodo udeleženci zbrali na pikniku na Trški gori na Dolenskem.

Srečanje slovenskih zdravnikov doma in po svetu se bo začelo v sredo, 16. septembra, ob 14. uri v konferenčni dvorani hotela Golf na Bledu, ko bo na vrsti predseminarska okrogla miza z naslovom *Mednarodno sodelovanje, specializacije in študijska izmenjava*. Na tej okrogli mizi bodo nastopili zdravniki Mladen Šolar iz New Yorka, Marco Križ iz Argentine, Zoran Arnez, ki je predsednik Zdravstvenega sveta Republike Slovenije, Matija Horvat iz Ljubljane, Borut Gubina, ki bo predstavjal slovenske študente medicine, Marko Bitenc iz Zdravniške

zbornice Slovenije ter Pavel Poderoš, ki bo zastopal Slovensko zdravniško društvo. Ob 18. uri bodo v Plesni dvorani Kazina gostitelji - Upravni odbor Slovenskega svetovnega kongresa - priredili spoznavni večer za vse ugledne goste. V četrtek, 17. septembra, bo ob 9. uri v hotelu Golf uradni začetek srečanja in znanstvenimi referati bodo nastopili zdravniki Veronica Ravnikar iz ZDA, Matija Peterlin iz ZDA, Leonard Sicilian iz ZDA. Ob 15.30 bodo udeleženci odšli na otok sredi blejskega jezera, kjer bodo imeli koncert.

V petek, 18. septembra, bodo udeleženci blejskega srečanja odšli na Dolensko, kjer bodo na Otočcu v hotelu Šport imeli javno okroglo mizo o reformi zdravstva, na katero so povabljeni zdravniki Silvester Lango iz ZDA, Janez Zajec, ki je državni sekretar ministrstva republike Slovenije za zdravstvo, Majda Kregelj Zbačnik, poslanka v Državnem zboru Slovenije, Jurij Bajuk iz Argentine, Rafko Dolhar iz Trsta, Marko Bitenc, ki je predsednik Zdravniške zbornice Slovenije, Andrej Bručan iz Kliničnega centra v Ljubljani.

Popoldne na isti dan bodo na Otočcu še predstavili delo slovenskih raziskovalcev po svetu naslednji zdravniki: Lidija Klampfer iz ZDA, Miriam Lango iz ZDA, Dušan Schlapper iz Avstrije, Matevž Kržan iz ZDA, Branko Zorn, ki ima za sabo dolgoletno izkušnjo v Parizu in sedaj deluje v ljubljanskem Kliničnem centru, ter Stanka Ovčak Deržič iz ZDA. Predavala bo tudi zdravica Jožica Paddle Ledinek iz Avstralije, za njo pa zdravnik Ciril Godec iz ZDA.

V soboto bodo imeli udeleženci srečanja družabno srečanje in piknik na Trški gori, na katerem se bodo pogovorili o ustanovitvi iniciativnega odbora za povezovanje slovenskih zdravnikov doma in po svetu. V nedeljo, 20. septembra, pa se bodo zdravniki udeležili svete maše v Novem mestu in si ogledali samostan v Stični.

Slovenski svetovni kongres vabi vse slovenske zdravnike in zobozdravnike, da se aktivno udeležijo srečanja, saj bodo s tem sooblikovali temelje novega sodelovanja. Zanimivost se lahko prijavi v pisarni Slovenskega svetovnega kongresa, Cankarjeva 1/IV, Ljubljana, tel. in fax 061-125-24-40.

MORJE IN KRAS NA
TRGU V NABREŽINI

ŠAGRA SV. ROKA

Ob tradicionalnem prazniku vaškega zavetnika je šagra trajala dva dni. V soboto, 15. avgusta, je občinska uprava priredila v sodelovanju z drugimi ustanovami in podjetji na trgu pestro razstavo poljskih pridelkov in izdelkov. Krajevna godba in drugi glasbeniki so prireditev s kulinarinimi dobrotami še popestrili. V nedeljo je bila kot vrhunec praznika slovesna trojezična maša z novomašnikom p. Vrabcem iz Ljubljane v izredno okrašeni cerkvi. Maše se je udeležil tudi župan Vocci. Sledila je svečana ehvharistična procesija "po okladah" z ubranim pritrkovanjem, godbo, narodnimi nošami, krajevnim zborom, ki ga vodi Alma Sedmak, ter seveda s skavti. Pred cerkvijo je bilo na velikem odru izpostavljeni Najsvetejši, pred katerimi so udeleženci praznika v obeh jezikih prosili božjega blagoslova s trojnimi "Te rogamus, audi nos!" Po *Te Deumu* je bila še zakuška. Proti večeru so bile še druge zanimivosti in celo nastop čarodeja. Po drugi maši ob 20. uri je nastopil številni mešani zbor Primorje iz Ajdovščine, ki ga mojstrsko vodi Miran Rustja. Zapeli so kar šestnajst pesmi slovenskih in tujih avtorjev. Odlična je bila tudi "pesniška" povezava pesmi. Nato so Del Gos, Terčon in Širca prejeli nagrade za cvetlični balkon. Sledili so bogati darovi in dobiki za obnovo strehe župnišča. Letošnja izredna šagra je res lepo uspela v veliko zadovoljstvo vseh.

KMETIJSKA RAZSTAVA

Na trgu pred cerkvijo so stale razstavne utice, v katerih so razne krajevne kmetije ponujale svoje tipične pridelke. Med razstavljalci je agrituristično združenje Zeleni Kras za to priložnost izdalo tudi posebno zbirko, v kateri se predstavlja enajst turističnih kmetij, ki obratujejo na tržaškem Krasu. Pomembno se nam zdi, da se je predstavilo tudi združenje bioloških pridelovalcev, ker začnajo nekoliko bolj organizirano nastopati tudi v tržaški pokrajini. V nekoliko skromnejši obliki sta se predstavili združenji morskih oz. sladkovodnih ribogojcev, medtem ko je združenje cvetličarjev ob razstavni utici poskrbelo na pobudo in stroške občine tudi za okras nabrežinske župne cerkve, ker so v Nabrežini v nedeljo, 16. t.m., obhajali praznik farnega zavetnika sv. Roka.

PRIKAZ DELOVANJA
ČEBELARSKEGA
KONZORCIJA

Čebelarški konzorcij, ki združuje na ozemlju tržaške pokrajine kakih sto čebelarjev, je pripravil zanimiv prikaz svojega delovanja in vloge, ki jo imajo čebele pri opravevanju rastlin, posredno tudi pri ohranjanju biološke raznolikosti rastlinskih vrst, ki uspevajo na Krasu in še zlasti na gmajni. V tem smislu so čebe-

kdor je bil na Veliki šmaren in naslednjega dne, v nedeljo, 16. t.m., v Nabrežini, je lahko z veseljem obiskal prvo izvedbo devinsko-nabrežinske občinske uprave, ki so ji dali ime *Morje in Kras na trgu*. S to manifestacijo je želela občinska uprava opozoriti širšo javnost na nekatere dejavnosti, ki so v občini premalo ovrednotene in ki bi lahko še zlasti v povezavi s turistično ponudbo bistveno izboljšale gospodarstvo na tem področju.

Postavljanje hiše za občinsko razstavo poljskih pridelkov in cvetja v Nabrežini za šagro sv. Roka

larji predlagali tudi zanimivo rejsko pobudo, in sicer ponovno uvajanje ovčjereje na naš Kras; v tem smislu naj bi ovrednotili avtohtono pasmo ovac, se pravi istrsko pramenko, ki je idealno prilagojena tukajšnjim klimatskim in pašnim razmeram. Obenem so čebelarji predstavili tudi vrsto publikacij o svoji stroki in ponujali vzorce kraškega medu.

DRUGE RAZSTAVE
IN PONUDBE

Na tej manifestaciji so sodelovali še: Združenje prsto-vojčev iz občine Devin-Nabrežina, Svetovni sklad za zaščito narave WWF in Združenje ljubiteljev starin. Slovensko deželno gospodarsko združenje pa je poskrbelo za

organizacijo zelo zanimive razstave izdelkov umetniške obrti, a tudi del domačih likovnih ustvarjalcev.

Veliko pozornost je vzbudil razstavni prostor deželnega združenja rejcev, ki je predstavilo praščjerejo v deželni smislu in možnosti razvoja te panoge na Krasu. Ob vrsti panog, ki so prikazovali to panogo, so si ljudje lahko ogledali tudi svinjo in njene nekajdnevne pujske. Še zlasti otroci so imeli ob tem veliko veselje. Združenje rejcev je v Nabrežini zastopal Renato Baret, ki je radovednim obiskovalcem postregel s podatki in nasveti. Praščjereja na Krasu naj bi se razvijala zgolj v funkciji kmečkih turiz-

mov in osmic, zaradi proizvodnih stroškov in primernosti vzreje pa svetujejo, naj bi se kmetje odločili za rejo ene ali dveh pasemskih svinj, ki bi tako oskrbovale kmetije s potrebnimi pujski za kritje gostinskih potreb. Nasvet je zelo umesten, ker se je poostila zakonodaja glede ponudbe hrane na kmetijah.

Mnogi obiskovalci so zelo pozitivno ocenili t.i. delavnico okusov na domačiji pri Ušajevih, kjer so Konzorcij vin z zaščitenim poreklom Kras, Konzorcij čebelarjev, Združenje ribogojcev in turistične kmetije na Krasu ponujali svoje pridelke v pokušnjo, večkrat tudi v zelo zanimivih in nenavadnih kombinacijah. Tako je lahko vsakdo okušal odlične vzorce vin, ki jih pridelujejo naši vinogradniki, ribje jedi, sire, a tudi nenavadne zalogaje, ko je bilo mogoče med pokusiti v kombinacijah z raznimi siri.

Pobuda *Morje in Kras na trgu* je torej gotovo dosegla svoj namen. Domačine in tudi širšo javnost je opozorila na nekatere dejavnosti, ki so primarnega pomena za ohranitev urejenega okolja in za pozitivno določene proizvodne dejavnosti. Še zlasti v luči razvoja turizma so tipični pridelki, kakovostno vino in okusne jedi nadvse pomembni, ker privabljajo ne le meščane iz Trsta ali drugih krajev, ampak tudi turiste iz notranosti Italije in tujine. Devinsko-nabrežinska občina nudi s tega vidika vrsto zgodovinskih točk in naravnih zanimivosti, kar zadovoljiva pa je tudi gostinska in prenočitvena ponudba. Tudi kmečki turizmi igrajo v tem smislu že pomembno vlogo. Upati je, da se bo ta poletna prireditev nadaljevala in se še razvila.

TRGATEV SE BO NAJPREJ ZAČELA V SLOVENSKI ISTRI

VINSKA KRIZA UPOČASNILA OBNOVO
VINOGRADOV V SLOVENIJI

V Sloveniji tudi letos, kljub suši in drugim naravnim ujmanom, pričakujejo dober pridelok grozdja. Trgatev se bo najprej, in sicer okoli 1. septembra, pričela v Slovenski Istri. Skupaj naj bi v državi pridelali okoli 110 milijonov litrov vina raznih sort. Vinogradniki pa so kljub tolikšnemu pridelku in pričakovani dobri kakovosti letine čedalje bolj zaskrbljeni, ker se namreč vinska kriza pogloblja. V Sloveniji imajo okoli 40 milijonov litrov vina od lanskega pridelka neprodanega. Zaradi zalog obstaja možnost, da nekatere kleti ne bodo mogle prevzeti in predelati vsega grozdja, ki jim bo ponujeno.

Tudi vinski kleti v Vipavi in na Dobrovem v Goriških Brdih imata znatne zaloge neprodanega vina, ki ga sicer poskušata vnovčiti na domačih in tujih trgih. Najbrž bo sta morali kleti del zalog prepeljati v razna skladišča po

Sloveniji, da bi tako zagotovili prostore za odkup in predelavo novega pridelka. Klet na Dobrovem ima dodatne težave tudi zato, ker pridelovalcem še ni uspela v celoti plačati pridelka iz leta 1996. Vipavska klet pa se je težavam izognila s tem, da je za lanski pridelok določila nižje, vendar realnejše odkupne cene, ki jih bo pridelovalcem v celoti poravnala do konca tega leta.

O vinski krizi v Sloveniji potekajo mnoge razprave, zlasti o tem, kako več vina izvažati. Država izvoz regresira s 60 tolarji prispevka za vsak liter vina, ki je prodan v tujino. Krizo bi morda lahko omilili tudi tako, da bi hitreje razširjali predvsem pridelovanje grozdja rdečih sort, saj je za rdeča vina v Sloveniji in na tujem veliko povpraševanja. Takšna gibanja bodo očitno trajala tudi v prihodnje, saj rdeča vina veljajo za zdravilna. Med vinogradniki, ki

svoje grozde oddajajo v pridelovalne kleti, narašča nezadovoljstvo, ker kmetijsko ministristvo oz. vlada ne sprejmeta ukrepov proti t.i. sivevemu trgu z vinom. Domnevajo, da je v Sloveniji na sivem trgu kar polovica od celotnega pridelka vin, tisti, ki se s to obliko trgovanja ukvarjajo, pa državi ne plačujejo nobenih davkov. Novi direktor kmetijske organizacije Agoin d Vipava 1894 Joško Ambrožič je izjavil, da bi sivi trg lahko hitro odpravila finančno ministristvo in Davčna uprava, vendar za tako ukrepanje očitno ni politične volje.

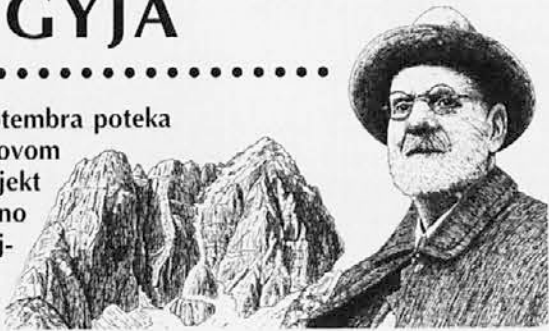
Vinska kriza v Sloveniji je tudi upočasnila obnovo vinogradov in urejanje novih nasadov vinske trte. To pa je zaskrbljujoče zlasti z vidika približevanja države EZ, saj ta integracija v novih državah članicah ne bo dovoljevala širjenaja vinogradniških površin.

ZA OVREDNOTENJE LIKA ALPINISTA IN KULTURNIKA

PO SLEDOVIH JULIUSA KUGYJA

Od 14. avgusta do 26. septembra poteka v Kanalski dolini pobuda z naslovom *Po sledovih Juliusa Kugyja*. Projekt prireja Družba za turistično promocijo na Trbižu in Nevejskem sedlu ter tamkajšnji Konzorcij turističnih ponudb.

Gre za projekt, ki je posvečen velikemu alpinistu, pisatelju, naravoslovcu in glasbeniku dr. Juliusu Kugyju (1858-1944) in ki predvideva sklop izletov v visokogorje Julijskih Alp na italijanski strani. Sklop predvideva štiri glavne točke:

1) projekt za dolino, z razvojem kulturnih dejavnosti (fotografskih razstav, predstavitev knjig, koncertov, literarnih večerov idr.), posvečenih Kugyju in njegovemu opusu;

2) projekt, vezan na planinska zavetišča: gre za pot,

ki se bo od 20. do 26. septembra dotaknila gorskih zavetišč v zahodnih Julijcih na italijanski strani in se bo vila tudi po planinskih poteh, ki jih je načrtal Kugy. Pot bo šla mimo zavetišč Corsi, Pelarini, Grego, Di Brazza, Gilberti, Div. Julia in Zacchi ter bivakov Mazzeni in Stuparich;

3) projekt, vezan na visokogorje: gre za izlete na najpomembnejše vrhove zahodnih Julijcev, ki se nahajajo na italijanski strani (Viš, Kanin, Špik nad Policami oz. Montaž, Srednja Ponca idr.).

Tudi tu bodo izletniki hodili po poteh, ki jih je načrtal Kugy. Izleti so namenjeni osebam, ki imajo vsaj nekaj izkušenj s planinarjenjem. 14. in 21. avgusta sta že bila vzpona na Viš in Cengio, 28. avgusta pa je predviden vzpon na Kanin, 4. septembra na Montaž, 12. septembra na Srednjo Ponco in 20. septembra na Innominato.

4) projekt internacionalizacije: gre za pobudo, ki teži k temu, da se projekt razširi tudi na Koroško in Slovenijo (ki bo prišla v poštev s prihodnjim letom).

Pogled na Viš v Zahodnih Julijcih nad Kanalsko dolino

PREJŠNJI TEDEN V BUDIMPEŠTI

KONČALO SE JE EVROPSKO PRVENSTVO V ATLETIKI

V nedeljo, 23. avgusta, se je v Budimpešti zaključilo 17. evropsko prvenstvo v atletiki. Začelo se je v torek, 18. t.m., in v slabem tednu dni so se pomerili reprezentanti iz šestindvajsetih evropskih držav.

Če pogledamo rezultate, je treba povedati, da ni prišlo do skoraj nobenega presenečenja, če izvememo nov evropski rekord v šprintu na 100 m ženske, ki ga je postavila odlična Francozinja Christine Arron s časom 10,73. V ostalih panogah so atleti ostali krepko pod rekordi.

Glede uspešnosti posameznih reprezentanc je treba povedati, da so bili najuspešnejši Britanci z devetimi zlatimi, štirimi srebrnimi in tremi bronastimi kolajnami. Reprezentanti Velike Britanije (veliko le-teh prihaja, podo-

bno kot v francoski reprezentanci, iz bivših kolonij, kar je verjetno precej vplivalo na končni uspeh) so se izkazali zlasti v šprintih. Britancem sledijo Nemci (osem zlatih, sedem srebrnih in osem bronastih kolajn) in Rusi

(šest zlatih, devet srebrnih in sedem bronastih kolajn). Med najpomembnejše evropske atletske velesile se vrača Poljska, saj so njeni reprezentanti osvojili tri zlata, štiri srebrna in eno bronasto odličje ter se tako uvrstili na

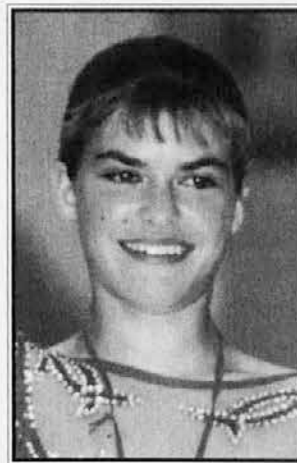
Pobudo so predstavili 6. avgusta na tiskovni konferenci v hotelu Duchi D'Aosta v Trstu. Spregovorili so predsednik trbiške družbe za turistično promocijo Gian Paolo Macoratti, trbiški župan Franco Baritussio, predsednik konzorcija turističnih ponudb Mario Gabriele Massarutto in predsednik alpinistične šole Furlanije-Julijske krajine Ennio Rizzotti. Govor je bil zlasti o poti po planinskih zavetiščih in o vzponih na najpomembnejše vrhove zahodnih Julijcev. Na razpolago bodo izkušeni vodiči, in to brezplačno. Le za nastanitev v zavetiščih bo treba odšteti 45.000 lir (polovični penzion). Vsekakor se bodo morali interesi prijaviti pri uradu Družbe za turistično promocijo za Trbiž in Nevejsko sedlo (tel. 0428/2135, fax 0428/2972).

Za podrobnejše informacije se morebitni interesi lahko obrnejo prav tako na Družbo za turistično promocijo in na Konzorcij turističnih ponudb (tel. 0428/2392, fax 0428/2306).

V sklop projekta *Po sledovih Juliusa Kugyja* sodi tudi posvet z naslovom *Alpinizem v času Kugyja in Tume*, ki bo 19. septembra letos na Trbižu. Na njem bodo nastopili najpomembnejši zgodovinarji alpinizma iz Furlanije-Julijske krajine, Slovenije in Koroške, posvečen pa bo, kot pravi že sam naslov, osvetlitvi lika Juliusa Kugyja, še posebej pa slovenskega alpinista, odvetnika, pisatelja in javnega delavca dr. Henrika Tume. Pokrovitelj posveta o alpinizmu v času Kugyja in Tume je Italijansko združenje planinskih pisateljev (GISM), udeleži pa se ga lahko kdorkoli.

IŽ

TANJA ROMANO PRVA V EVROPI, MATEJA BOGATEC DRUGA NA SVETU

karica osvojila evropski naslov.

V Valloiru v Franciji pa je potekalo svetovno prvenstvo v rolkanju za kategorijo narščajnic. Udeležila se ga je tudi uspešna rolkarica kriške Mladine Mateja Bogatec. Mateja je v šprintu na 700 metrov v reber prišla druga in osvojila srebrno kolajno. Zlato in bronasto kolajno pa sta prejeli predstavnici Švedske.

Zamejski šport je s tema zavidljivima uspehoma spet

Slovenski šport v Italiji je konec prejšnjega tedna ponovno zabeležil izreden uspeh dveh svojih predstavnic. V kraju Hanau pri Frankfurtu v Nemčiji, kjer je potekalo mladinsko evropsko prvenstvo v kotalkanju, je odlična Poletovka Tanja Romano zmagala evropski naslov v kategoriji Jeunesse. Tanja je zmagala predvsem v kombinaciji, v kateri si je v četrtek, 13. avgusta, nabrala 895 točk in za pet točk premagala najresnejšo tekmičico Italijanko Anno Iannucci. Le-ta je v prostem programu, ki je bil na sporedu v soboto, 22. avgusta, s 513 točkami zmagala, na drugo mesto pa se je s petsto točkami uvrstila Tanja Romano. To pa je bilo čisto dovolj, da je Poletova kotal-

dokazal, da je naša skupnost, čeprav maloštevilna, sposobna oblikovati tudi vrhunske športnike oz. športnice.

Tanji Romano in Mateji Bogatec iskreno čestita tudi naše uredništvo.

STALIŠČE NAJSTAREJŠEGA OLIMPIJCA

LEON ŠTUKELJ O ZDRAVJU IN VZDRŽNEM ŽIVLJENJU

Leon Štukelj, najstarejši slovenski in svetovni olimpijski zmagovalec, bo 12. novembra slavil stoti rojstni dan. Za javnost posebej časa, ki je težko doumljiv, čas športa, ki ga ni več, čas, o katerem sicer lahko beremo in si ga predstavljamo. Jubilar pa živi in se obnaša tako, kot da mu leta ne morejo do živenga. Vedno je namreč poln energije, še zmeraj veliko potuje po svetu, ima odlični spomin in sploh slovi po živahnosti in življenjskem optimizmu.

V nekem pogovoru pred svojo visoko življenjsko obletnico je razmišljal tudi o vinu, zdravju in vzdržnem življenju. Pravi, "da vino spoštuj in da namesto vode raje zaužije pol kozarca vina". Urednici revije *Veritas* je dejal, "da je treba živeti zdravo, tako kot ljudem svetujeta znanost in medicina. Ne kaditi, zmerno jesti in zmerno piti. Čez dan se je treba gibati na zraku, ponoči pa se vsaj osem ur odpočiti v postelji. Popoldne nikoli ne počivam drugače, kot da v lesenem naslanjaču z nogami navz-

gor berem časopis. Ko sem s telovadbo in drugimi aktivnostmi - plavanjem, smučanjem - trošil več energije, nisem toliko pazil na količino hrane, odkar pa nisem več tako intenzivno v gibanju, ne potrebujem več toliko hrane. Pazim, kaj jem, in ne pretiram. Prvič sem pil kavo z ženo Lidijo, ko sem bil star 80 let. Skratka počnem vse tisto, kar je koristno zdravju."

M.

Domača gostilna s tradicijo

HIT GOSTILNA PRI HRASTU, Nova Gorica

Stari kostanji pripovedujejo stoletje in več staro zgodbo o vedno dobri kubinji in postrežbi v domači Gostilni "Pri brastu". Gostilna stoji le za dolžino prijetnega sprehoda iz središča Nove Gorice v smeri Kromberka.

V notranjosti je prostora za 50 gostov, bladni poletni vrt pa razpolaga s 140 sedeži.

Gostilna s prijetnim okoljem je naravnost primerna za poslovno kosilo ali večerjo, njene prednosti znajo ceniti tudi zaključene družbe.

Prostorno parkirišče je le razlog več za obisk.

Gostilna "Pri brastu" se ponaša s pripravo jedil, ki jih drugod ne najdete! Polistajmo po priporočilih domačih kubarskih mojstrov:

- pečena šunka v testu s brenom
- njoki s črno trobento (Ups, najbrž se jim je nerodno zapisalo - s črno trobento?! Ne, ne, je že v redu: črna trobenta je vrsta gobe. Da je črna, pa sploh ne vpliva na njen okus!)
- pečeno jagnje z mlado čebulo in pečenim mladim krompirjem
- radič "primo taglio" z jajcem
- jagodni štruklji s peno...

Dober tek želimo! Tudi sami si bomo naročili - kaj, če bi...
Ja, in buteljko...

HIT Hoteli Igralnice Turizem

Delpinova 7a, 5000 Nova Gorica
tel. 00 386 65 126 40, 126 42 34 (prodajna služba)

Hit Gostilna Pri brastu

Kromberška 2, 5000 Nova Gorica
Tel: 00386 / 65 272 10, Fax: 00386 / 65 292 24
Internet: <http://www.bit.si>, E-mail: info@bit.si

S 3. STRANI

IZ LJUBEZNI DO CERKVE IN NARODA

Potem je navadno tudi stregel pri maši in po njej me je vedno povabil na kavo. Če sem imel čas, sem se rad z njim pogovoril in ga vprašal za nasvet, ker so bili zelo težki časi. Vedno bolj sva se zblíževala in vse bolj sem mu zaupal. On, kot večš diplomat, je znal dobro svetovati. Bil je nekakšen naš vodja; vzgojni, a tudi politični. Gorje, če ga ne bi imeli!

Kako je t.i. Zbor svečenikov sv. Pavla v tistih časih med vojno in po njej povezoval primorske duhovnike?

Duhovniki na Primorskem smo bili v časih vojne med seboj zelo povezani, kot ena družina. Večina nas je bila za ohranitev Zbora, nekateri duhovniki iz Trsta pa so bili mnenja, da potrebujemo nekaj bolj primernege za nove čase.

Kaj menite o odnosih g. Ščeka in škofa Santina?

Odnosi med škofom Santinom in Ščekom so bili res v časih napeti zaradi različnega gledanja na tedanja stvarnost na Slovenskem in na nevarnost komunizma, ki da bo izrabil vsakršno obliko pritiska na slovenski narodni obstoj, tudi tistega pritiska, ki naj bi ga Italija izvajala prek Cerkev. Šček je bil v tem oziru dosti bolj dalekoviden kot škof Santin.

Gospod Šček ni bil pa edini in ne prvi, ki je imel pogum, da je škofa Santina opozoril na položaj naše manjšine in na nevarnost širjenja komunizma. Vsi duhovniki so bili Ščekovih misli, ki jih tudi pred ško-

fom nismo zatajili. Škof Santin pa se je večkrat tudi opravičeval glede svojega postopanja in je slovenskim duhovnikom potožil: "Jaz ne morem drugače. Tudi mene bi doletela usoda škofa Fogarja, če bi delal drugače!" Tako je bilo pač v tistih časih, ko tudi Cerkev ni imela prostih rok pri svojem delovanju. Škofje in duhovniki smo bili bolj ali manj pod istim režimskim kladivom. To se je nadaljevalo tudi v povojnem času.

Vas na Ščeka veže kak poseben spomin iz tistih let?

Več spominov imam. Moram povedati, da je Šček rad prihajal na Vavtvlje, kadar sem potreboval njegovo pomoč. Ko sem na primer šel za teden dni na duhovne vaje, je on prišel gor in me nadomeščal. Šček je zelo vestno opravil svojo nalogo v moji župniji. Preden je odšel, je sestavil zapisnik in vse natančno opisal, kar je v župniji naredil. Med drugim tudi, koga je pokopal in da je zapis v mrliško knjigo naredil v slovenščini, čeprav smo takrat matične knjige morali pisati v latinščini. A on se je izgovoril, da ni župnik in torej ni dolžan izpolnjevati teh predpisov, sam pa naj delam kot po predpisih. Zanimal se je za cerkev. Vse posebnosti in zanimivosti je našel ter jih zabeležil in me nanje opozoril. Pregledal je tudi mojo knjižnico, mi omenil zanimive stvari, ki jih je našel, in mi svetoval, kaj naj še preberem ali si nabavim. Povzpel se je v zvonik in pogledal zvonove ter celo zabeležil, koliko golobov gnezdi v zvoniku. Obšel je tudi več vasi. Ho-

Šček na župnijskem vrtu v Avberu

dil je okoli in spraševal ljudi o vsem mogočem, tako da je v enem samem tednu spoznal Brkine bolj kot jaz v enem letu.

Bila so vojna leta.

Kakšen odnos je imel Šček do partizanov?

Znano je, da je imel Šček stike s partizani. Kar se borcev tiče, so bili to večinoma domačini, naši mobilizirani fantje in možje, naši farani. Mnogi so bili že pred vojno aktivno vključeni v ilegalno narodnoobrambno organizacijo TIGR in so tako čisto naravno prešli v OF in se znašli pod drugo "komando". Šček je razumel vse to in odobral oboroženi boj kot edino možen in časten način upora primorskega človeka

proti tujim osvajalcem in zatiralcem. Zavedal pa se je tudi, da imajo glavno besedo komunisti, in je menil, da lahko duhovniki s pametnim zadržanjem ublažimo ta vpliv komunizma na našega človeka. Primorski duhovniki so zato podpirali NOB, čeprav s kritičnim odnosom do komunistov, še posebej so obsojali nasilje nad civilisti.

Tudi Virgil Šček je okusil usodo preganjanega rodoljuba in narodno-obrambnega delavca, ki je bil pripravljen se za narod popolnoma žrtvovati. To bi se kmalu zgodilo ob mojem zadnjem srečanju z njim v Brkinih pozimi leta 1944. Nekega dne je znani lokavski gostilničar Muha pripeljal Ščeka na partizansko postojanko, ki je bila tisti dan v vasi Mislitche, kamor so ga pozvali na razgovor. Ker g. Šček ni imel prevoza - pot je bila zanj predolga - je najel voznika Muha ne samo zaradi telesne oslabelosti, ampak tudi kot pričjo pri razgovorih, kot zagovornika in branilca pri morebitni obsodbi. Takrat so bili slični pozivi, ugrabitve in prisilne mobilizacije zelo sumljivi in nevarni. Muha, lokavski intendant za partizane, pa se je vaščanom obvezal, da pripelje Ščeka, živega ali mrtvega, nazaj domov. To se mu je tudi posrečilo.

To je bilo moje zadnje srečanje z g. Ščekom v Brkinih, malo pred koncem vojne. Od takrat naprej pa se je njegovo zdravje slabšalo. Dočakal je jugoslovansko zasedbo Trsta ob koncu vojne. Tega dogodka se je sicer razveselil, obenem pa tudi žalostil, da niso bili doseženi vsi cilji, za katere je bilo prelite toliko slovenske krvi. Po priključitvi slovenskega Primorja k matični domovini je tudi, razočaran zaradi nove politike, naglo oslabil. V ljubljanski bolnišnici je prestajal težke zadnje ure

v veliki zapuščenosti in pomanjkljivi bolniški oskrbi. Obiskovali sta ga samo sestri, katerima je uspelo poskrbeti umirajočemu bratu duhovnika, ki ga je prevedel. Umrli pa je sam, brez domačih, ker jim ni bilo dovoljeno obiskati bolnika izven urnika.

Težave so bile tudi s samim pogrebom, ki je bil dober teden po smrti, 15. julija 1948, v Avberu. Tako sta se torej končala Ščekovo življenjsko poslanstvo in moje poznanstvo z njim.

Gospod Koritnik, iz Brkinov ste po vojni šli na Obalo. Kako so bile tamkajšnje razmere?

Hude. Vasi so se praznile, prihajali so ljudje od drugod, ki niso bili vraščeni v primorske razmere. Skoro vsa župnišča so bila zasedena, nekatera požgana, cerkveno imetje pa razlašeno. Tudi premoženje kopske škofije na tem ozemlju je bilo zapuščeno in zanemareno. Bilo je veliko materialnega dela, gospodarskih skrbi in tudi pastoralnih ter duhovnih problemov. Uspehov je bilo bolj malo, več pa moralnega zadoščanja, da smo storili, kar se je dalo. Koliko bi bilo treba povedati, ne samo o tistih letih v Bertokih, ampak tudi o Jelšanah, o tamkajšnjih razmerah, kako je pol župnije na Hrvaškem, kako so tam v tistih povojnih letih ravnali z duhovniki... Spet druga zgodba je bila v Hrušici in v Matenji vasi. Odločil sem se in po malem te stvari zapisujem. Upam, da bodo moji listi nekega dne pomagali ljudem, da bodo bolje poznali preteklost svojih krajev, da bodo torej slišali še za drugačen glas, kako smo mi doživljali in kako smo skušali reševati stiske ljudi.

KONEC